

Studia palaeographica

<https://hdl.handle.net/1874/235635>

mm 1245

~~2779~~

STUDIA PALAEOGRAPHICA.

SCRIPTSIT

I. C. VOLLGRAFF,

PHIL. THEOR. ET LITT. DOCTOR.

LUGDUNI-BATAVORUM,

S. C. VAN DOESBURGH.

MDCCCLXXI.

FRAENKEL

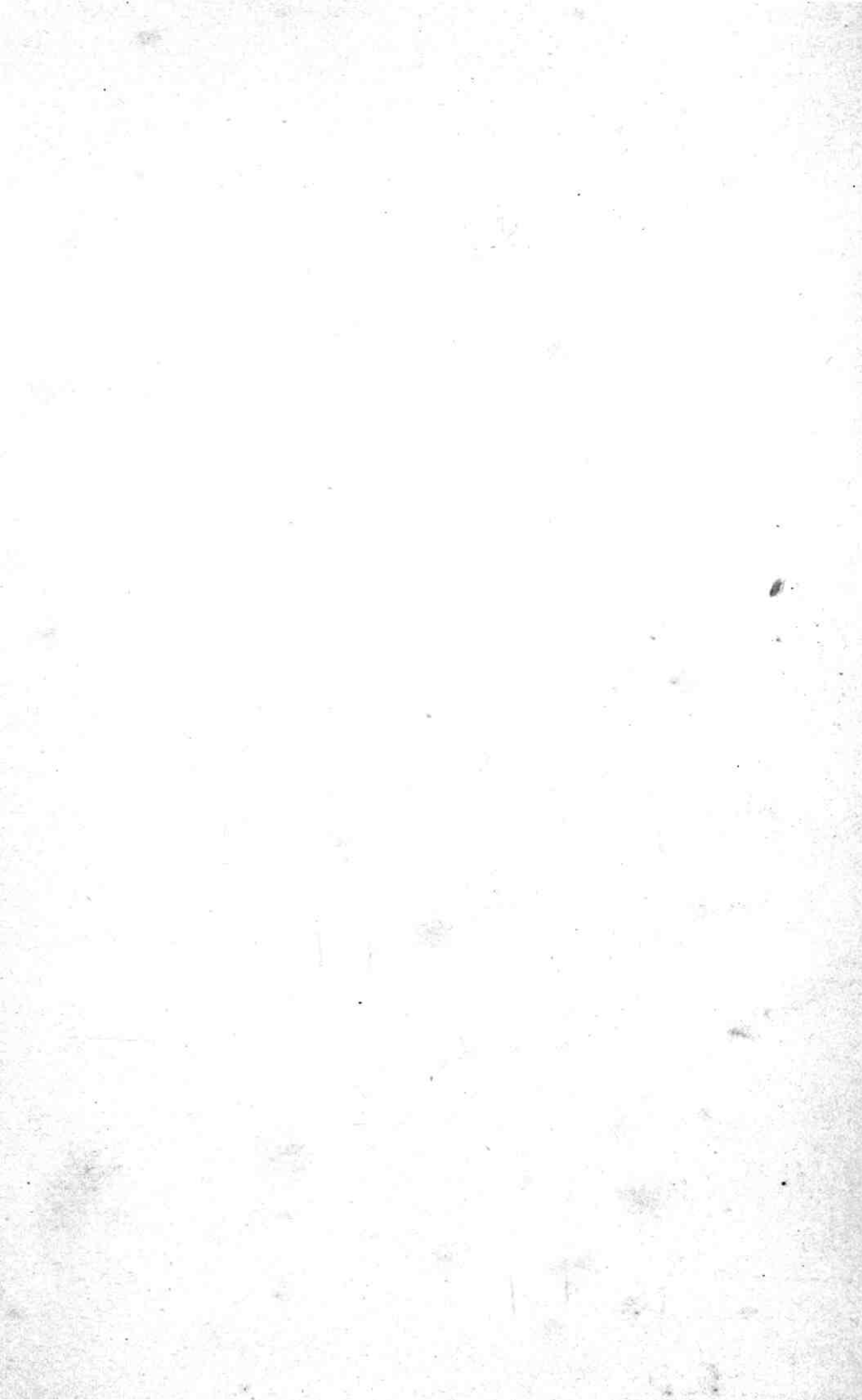
1871

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

FRAENKEL
1871

BIBLIOTHEEK
Dr. J. M. FRAENKEL

Handel in
Oude en Nieuwe Boeken
VAN
J. BIJLEVELD,
St. Janskerkhof.

STUDIA PALAEOGRAPHICA.

NO. 45847
REVISED
1953

1953
REVISED
1953

Fraenkel 1871

STUDIA PALAEOGRAPHICA.

SCRIPTSIT

I. C. VOLLGRAFF,

PHIL. THEOR. ET LITT. DOCTOR.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

LUGDUNI-BATAVORUM,
S. C. VAN DOESBURGH.

MDCCCLXXI.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

.....
EX TYPOGRAPHEO I. C. DRABEE.
.....

ARGUMENTI DISPOSITIO.

	Pag.
AD LECTOREM	1.
CAPUT PRIMUM.	
DE MALE CONTRACTIS ET DISTRACTIS, DE DITTOGRAPHIIS ETC.	13.
CAPUT SECUNDUM.	
DE ERRORIBUS ORTIS EX VITIOSA SEQUIORUM PRONUNTIATIONE	25.
CAPUT TERTIUM.	
DE SCRIPTURA UNCIALI	36.
CAPUT QUARTUM.	
DE SCRIPTURA MINUSCULA	59.
CAPUT QUINTUM.	
DE ANTIQUISSIMIS ABBREVIATIONIBUS	69.
CAPUT SEXTUM.	
DE NOTIS PRAEPOSITIONUM	78.
CAPUT SEPTIMUM.	
DE COMPENDIIS	88.
INDEX PALAEOGRAPHICUS	96.
INDEX SCRIPTORUM, QUORUM LOCI TRACTANTUR	99.

L. S.

Quam materiam pro virili parte tractare institui, Candide Lector, amicis meis studiorumque fautoribus non omnibus aequè placet. Multorum iudicio diligens boni alicuius scriptoris interpretatio aut brevis factorum memorabilium enarratio sincera fide conscripta cum his humeris fuisset aptior tum ad nostrae aetatis sensum, quae ante omnia rerum usum spectat, longe accommodatior. Contendunt enim in critica ista „coniecturali” post tot doctorum virorum lucubrationes difficultates inesse prope immensas, parum aut nihil quod simul et novum et certum sit; „sublimiorem” vero criticam quam vocant, arcta necessitudine cum altera illa coniunctam, nostra praesertim memoria plurimis rebus graviter nocuisse.

Latissime haec opinio obtinuit quippe quae non apud eos tantum valeat, qui humiliore vitae conditione aut etiam infeliciores ingenio usque adeo sint ἄμειστοι ut totum hunc literarum humaniorum cultum tamquam desidiosas nugas vilipendant, (profanum vulgus quod raro verum videt et hic saltem religiose arcendum est) imo vero assentiuntur viri clari et honorati iique hac ipsa humanitatis laude insignes. Rogavit me nuper unus ex civibus meis, vir eximius quem magni facio, num philologi putarem subtile istud disputandi genus, quod totum versetur in argumentis minutissimis, quidquam omnino afferre posse ad communem utilitatem. Quod ut illi probarem non multis verbis opus erat: liberalis enim est et ingenuus et quem facile errores suos dedoceas. Verum quotusquisque huic est similis? *Tempora* sane *mutantur*, ut aiunt, sed non mutantur in illis „coecae mortalium mentes” pronae in omnem superstitionem. Pergunt homines tum adunco naso suspendere tum gravi supercilio damnare quae plane ignorant ut vix aliud sit vitium tam frequens tamque pervulgatum. Nonne quod cum dolore queruntur Casauboni, Bentleii, Ruhnkenii, idem prorsus etiam nunc in laudatissima huius saeculi praestantia criticis identidem obtingit? Quid si Britanni quoque, qui ingeniorum sollertia morumque gravitate caeteras plerasque nationes antecellunt, minime suo pretio aestimant doctum BADHAMUM literarum inter populares suos unum omnium peritissimum, qui nunc procul a patria in ultimas terras devectus nimium nimiumque expertus est aequalium invidiam ac suspicionem!

At neque in vicina Germania criticis sua laus constat apud omnes. Et olim fuit et nunc superest obscurum quoddam genus anonymorum, qui quidquid e scriniis philologorum, nostratium imprimis, prodit in lucem cupide damnant, despiciatui habent, derident cum ira et studio prope Dorvillianis. Ecquando haec natio iniqua bella componet? Nihil tamen istorum μικροφυχία umquam movit populares nostros, qui μέγα φρονούντες illa omnia non multum curare assolent.

Si forte quaerimus unde tandem ars revera salutaris cum olim tum hisce praesertim temporibus tantum odii contraxerit, tantae perversitatis crimen suscepit, non omnibus eadem de causa illam invisam esse apparet. Sunt qui nil bonum nil utile ducant nisi quod ipsi perspectum habeant neque criticam ergo. Hi non audiendi sunt. Aliis critica facultas videtur, omnia pariter in dubium vocando, non librariorum scriptorumve errores tantum sed ipsam religionem tollere: temere enim labefactare et convellere quae semper a sapientissimo quoque habita sint verissima; quin etiam eximere ex animis mortalium spem certam futuri ad bene beateque vivendum tantum non omnibus valde necessariam. Alii denique multi, homines eruditi atque humani, de religione optima quaeque sperare non desinunt literasque nobiscum amant et diligunt, insanum vero istud sanandi studium, quo semel tamquam furore exagitati nil nisi urere et secare cupiamus, id quidem acriter perstringunt. Iacebat, ut perhibent, se pueris nugatoria illa critica: tunc demum in honore erant Graeci et Romani! Florebat studium veteris eloquentiae et poesis; fabularum amoenitates delecta-

bant unumquemque et unamquamque; historicorum quoque opera multi curiose evolvebant: minime tamen ut haberent quae in singulis syllabis vocalisque avide reprehenderent sed ut discerent quod prodest in vitam. Quodsi philosophiam spectes quanto omnium ardore excolebatur! quam urbane iuvenesque senesque disputabant in utramque partem! Nemini politiorum certe hominum non in ore erat sapiens ille Socrates, divinus ille Plato, quem si non omnes Graece legerent ad exemplum magistri tamen vehementer admirabantur. — Praeteriit aurea aetas. Proh dolor! quo nunc perventum est dementiae. Nunc omnia olent malesanam criticam. Iam in ipsa umbra ludorum saepenumero „vir doctissimus” vix mediocriter doctus infelices suas expromit correctiunculas; iam qui iuventutem ad summa quaeque instituunt non hoc imprimis agunt ut discipulorum animis penitus inhaerescant perfecta illa dicendi scribendique exempla quae magna copia in utraque lingua exstant — noli exspectare quod meris criticis indignum est — longissime diversa enim est ratio studiorum quam et aliis praecipunt et ipsi sequuntur. Qui miro iudicii errore in laetissima omnium elegantiarum segete neglectis melioribus inanes tantum spicas colligunt, videlicet ut singularibus coronis ornent lepida sua capita! Laudent alii quod sanum est et integrum et omnibus numeris absolutum; istorum animus pascitur mendis et corruptelis. Quid tradant veteres auctores parum refert; callere historiam non admodum videtur necessarium: quanto maiore cura scilicet dignae sunt magistellorum ineptiae, correctorum levitas, librariorum socordia. Quidve simul et iucundius est et facilius quam

traducere monachorum incredibilem ignorantiam, declamare in scribas somnolentos, debacchari in deliros Graeculos? Quos usque intuendo etiam quibus multa natura negavit sensim semet ipsi maiores fieri videntur. O studiorum vanitatem, o stultum laborem!..... Sed satis superque est. Sunt hi fere gravissimi adversarii.

Qui, ut mihi videtur, haud mediocriter errant sed ita, fateor, ut eorum quamvis perversa opinio tamen aliqua ex parte excusari possit. Hic quoque errore communi, quo facile labimur omnes, hominum vitia conferuntur in artem innocentem. Quod ut medicae arti saepe evenit sic criticae evenisse quis est qui miretur? Quae quidem iure suo omnium scientiarum domina et regina benemultos amore sui incendit homines arrogantes, leves, loquaces quique regiam dignitatem ac maiestatem parum vindicabant. Omnino verum est quod pronuntiavit *Ruhnkenius* in *Elogio Hemsterhusii*: „excellentium criticorum summam omni tempore fuisse paucitatem”; addere poterat more suo id est graviter ac severe: deformis criticastrorum natio naso auribusque carentium mirum quam semper floruit et etiamnunc floret. Cogitanti vero mihi quid tandem sit cur non indocti vel semidocti tantum sed etiam alii, acuti sane et eruditi homines, simulac criticam exercent statim quasi hallucinentur et nihil dicant, hoc potissimum videtur in causa esse quod vulgo cum necessariis huius disciplinae admiculis tum animi modestia plane destituti audacter hariolando omnia utcunque expedire volunt, imo vero ne ea quidem intacta relinquunt quae, cum suapte natura

aciem ingenii humani effugiant, satius sit alto silentio premere.

Libere dicam quod sentio. Aut ego fallor aut sapientis est γινῶναι ἑαυτὸν et quaedam *nescire*. Patet autem criticis campus vastissimus in quo pro sua quisque facultate omnes summa libertate excurrere possunt (nam quod non liberum est iudicium id nullum habendum) sed campus tamen ut pomœrium urbis Romae certis finibus circumscriptus „quos ultra citraque nequit consistere rectum”. Quod scite alicubi Martialis ut plura: „Quisquis plus iusto non sapit ille sapit”. Mihi quidem saepe ob oculos versatur infelix Icari illius imago, qui utinam posteros omnes exemplo suo deterruisset ne cereis pennis altius evolarent! Quod longe aliter evenit. Et vero quod homines inepti suo arbitrato de qualibet re quidlibet statuunt, id non magnopere curamus. „Istorum levitas, ut recte ait Ruhnkenius, doctorum silentio et contemptu abunde vindicatur.” Forsitan quispiam dixerit intolerabilem esse tantam impudentiam et quovis modo coercendam. At non est operae pretium. Pariant irrita sua ova partaque foveant quamdiu placebit: numquam quidquam exhibit quod *vivere* potest. Sed tamen, ut verum fatear, aliquanto gravius interdum me commovet ridicula quaedam superstitio, qua nostra praesertim aetate permulti funditus imbuti sunt. Scilicet adoratur stupida religione dea quaedam *Scientia* nata, opinor, ex cerebro mortalis nescio cuius inepti et cum docta Minerva neque aeternitatem neque modestiam virginalem neque quidquam aliud commune habens. O „*sancta* eruditulorum *simplicitas*”! Hanc nunc poetarum, philosophorum, oratorum greges numerosae coelestem deam

salutant, hanc laudibus omne genus extollentes fastidium parere prudentioribus non desinunt, huius libertatem, auctoritatem, gloriam dummodo celebrent, non parcunt ampullis et sesquipedalibus verbis. Regnat in his rebus quoque mos quidam.

Non ita multis ante annis apud nostrates solemne erat graviter et ornate disserere *de luce in qua nunc vivimus et de praestantia huius saeculi et de eximio pretio hominis mortalis*. Iam paullulum intermittere fuitiles istas nugas laeti videmus sed quid prodest si statim novum malum paratum? Finge Socratem τὸν εἰρωνικόν, τὸν οὐδὲν παντάπασιν εἰδότεν divinitus ab inferis excitatum tot saeculorum intervallo in hanc lucem rediisse: cum alios quosdam salse rideret, ni fallor, tum profecto more suo (ut olim sic nunc) eorum sive arrogantiam sive insaniam libera contumacia exagitaret, qui non sapientiae *amorem* sed ipsam sapientiam haud obscure profitentur; utpote quibus ipsa Scientia, veluti altera Egeria, omnes res divinas atque humanas disertis verbis patefecerit. Quae cum ita in animum inducant, tu cave ne obloquare sacrosanctis deae interpretibus, ne interpelles quidem, quod si feceris, manifestum te habebunt veritatis osorem, hominem si non improbum et nihili at certe lucifugum, superstitiosum, animi pusilli. At „νῆφε καὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν” aureum est praeceptum. Hoc si tenes vide an novissima oracula mecum contemnas. Scilicet somnium vocatur generis nostri nobilitas, bestiis equiparantur maiores, coelum mortalibus negatur..... Apage turpes nugas! Vix dici potest quam *radicitus* istiusmodi dementia frangat auctoritatem critices sanioris; quantum dolorem, quantam tur-

pitudinem inurat universis disciplinis, ita ut quae ab unoquoque inter summa bona essent habenda ea nunc paullo infirmioribus (quales multi sunt) prorsus perversa videantur et omnino abiicienda. Bonum factum quod dies hominum commenta delet: quo absurdiora eo certius. Hanc igitur eximiam temporis medicinam bono animo exspectamus.

Ab tot ineptorum arrogantia atque levitate quantum differt *doctorum* flagrans ille veritatis amor studiumque indefessum cum amabili modestia coniunctum primum omnia cum pulvisculo excutiendi, deinde diu et multum perpendendi ut sic demum firmis fundamentis superstruant solida et duratura. Hanc regiam viam institerunt philologorum admirabiles illi principes, δαιμόνιοι ἄνδρες, quos protulit Anglia imprimis et patria nostra. Quorum singulari εὐστοχίᾳ et insigni industria factum ut veterum scriptorum, praesertim Graecorum emendatio, olim vel ingeniosissimo cuique periculosae plenum opus aleae, iam tantum non in certam artem redacta sit seque ipsa a crimine effrenatae licentiae facillime tueatur. Etenim recte iamdudum intellexerunt viri docti quam rationem in suis disciplinis sequantur physici et mathematici, eandem etiam in historia conscribenda literisque antiquis illustrandis unam esse omnium optimam. Quemadmodum tota rerum natura legibus tenetur immutabilibus, fortuna nullum locum habet, sic dicta et facta humana quoque pari necessitate inservire videmus eademque usque recurrere. Quae cum ita sint ubivis primum omnium observanda est analogia, qua semel perspecta vel impeditissimis locis lux clara necopinato affunditur. Quod ut universe

sic peculiariter valet de erroribus librariorum in veterum scriptis describendis proque sua peritia interpretandis et corrigendis. Cum enim hoc habeant maiora ingenia ut quasi splendeant sua quisque propria luce et a se invicem statim dignoscantur, homines obtusi et hebetes contra, quales admodum erant Graecorum seri nepotes, omnes fere eandem imaginem referunt, iisdem erroribus labuntur, eadem ἀναισθησία codicum vitia concoquunt, nova committunt, malo malum augent. Non profecto istiusmodi hominum erat quae auctores paene perfecti saeculorum memoria digna scripserant ea ab omni labe pura et integra tradere posteritati. Saepe verborum sensus parum curiosi satis superque habebant librorum scripturam oscitanter depingere. Quamquam eiusmodi socordia compluribus locis detrimentum intulerit, quamquam prava singulorum verborum interpunctio et infelices syllabarum omissiones vel repetitiones et frequentes literarum, compendiorum, siglorum non multum dissimilium permutationes monstra saepe genuerint atque portenta, tamen si sano iudicio accedit Graecitatis scientia et artis palaeographicae peritia, facile erit horum magnam partem interpretari ac procurare. Multo gravius se res habet si forte placuit docto monacho aut magistello scriptoribus antiquis admove manu corrupticem et pristinam verborum sanitatem refingere ad normam sequioris aevi. Haec quoque menda tollere possunt critici. Sed opus est diu versasse grammaticos et lexicographos et reliquos aereae aetatis scriptores qui purum sermonem atticum quem ipsi turpiter ignorant neminem recte docebunt sed quorum repetita lectio hoc saltem commodi habet quod faciem praeferat

attento lectori ad clare dispiciendum quid in vetustis membranarum ἀνέγραψον profectum sit ab ipsis Ionibus et Atticis, quid corrector multis post saeculis suo arbitratu mutaverit. Tertium denique est foedum corruptelae genus quod a paucis editoribus animadversum ad hunc usque diem praestantissimum quemque scriptorem deformat. Scilicet e codicum marginibus in textum irrepserunt variae lectorum explicationes et observationes quas ubique ascribere vel suprascribere solebant. Quo in genere etsi haud raro meliorum librorum collatio doctis indoctisque ostendit quid male alicunde pedem intulerit, multa tamen sunt scholia et emblemata omnibus libris MSS, qui aetatem tulerunt, antiquiora, quae certis indiciis deprehendere ac semel deprehensa ipsius scriptoris auctoritate audacter expungere munus est ingeniosi critici. At res est lubrica et multi iudicii; quocirca cavendum ne illotis manibus haec sacra attrectemus.

Horum ac similium vitiorum permulta iam *certa* meli delata sublata esse inter omnes harum rerum iudices liquido constat; alia autem plurima quorum et facilis et evidens esset emendatio, in tritissimo studiorum genere ad hanc aetatem viros doctos latere potuisse, etsi sunt qui negent, ego tamen pro certo affirmare nullus dubito. Et sane „non omnia possumus omnes” ut apud poetam est sed inventuris non obstant inventa. Concedo temporum hominumque iniuria tam densis tenebris premi nonnulla ut semper irrita sit futura veri inveniendi spes:

Neque est in medico semper relevetur ut aeger
Interdum docta plus valet arte malum.

Verum enimvero alii loci occurrunt mutili nunc et obscuri ubi critices lumen prudenter admotum omnes nebulas repente dispellet. Id igitur si verum est, quod nemo paullo acutior admonitus dubitabit, ut nova nobis reperienda supersint, ingenuus profecto est labor veterum monumenta, quae in omne tempus futura sunt summae humanitatis principium et fons, inveteratis negligentiae stultitiaeque sordibus ita purgare ut pristina luce quasi resplendescant. Equidem certe, si non plane deest pulchri verique sensus viresque suppeditabit aetas et non intermissa studiorum exercitatio, lubens aliquando in hac palaestra certarem. Namque constat quo rectius quisque et de aliorum in arte critica inventis potuit iudicare et ipse corrupta in integra restituere eo melius quid scriptores voluerint tum intellexisse tum discipulis explicasse.

Ad declarandum autem quare hunc scripserim libellum pauca monuisse suffecerit. Non is sum qui existimem me curriculo academico decurso iam sic satis ab omni parte paratum esse ad artem difficillimam exercendam, cum nihil magis ex animi sententia exoptem quam ut omnes intelligant *discendi* non docendi causa me id aetatis in scriptoris gradum ascendisse. Effecit haec ipsa cogitatio, dum alia quoque argumenta et novitate et suavitate valde mihi arridebant, ut rationibus subductis omnium utilissimum duxerim insigniores observationes palaeographicas, quas a summis criticis didiceram, ordine quodam recensere, additis exemplis ex probatis scriptoribus emendationum, quae ex his fontibus manarunt. Cacterum si forte erant leviora quaedam, quae ipse mihi

reperisse videbar, haec quoque nonnumquam adieci, at raro tamen ne ipse inepte committerem quod in aliis reprehendebam. Tu L. B. aequi bonique consulas hasce qualescumque studiorum meorum primitias et ubi erravero pro humanitate tua meliora me doceas.

Scribebam Lugduni Bat.
mense Octobri A. MDCCCLXX.

CAPUT PRIMUM.

Res enim sunt parvae, prope in
singulis literis atque interpunc-
tionibus verborum occupatae.
Cic. pro Mur. II.

In vetustissimis libris MSS. singulorum verborum interpunctio fere nulla erat, literae unciales perpetua serie continuabantur, spiritus et accentus deerant. Exemplo supersunt libri papyracei hoc saeculo Thebis Aegyptiis imprimis et Herculani reperti; membranacei Vaticanus, Sinaiticus, Octateuchus Vossianus, alii complures. Sensim autem pedetentimque mos antiquus abiit in desuetudinem. Coeperunt in lectorum commodum singulas voces intervallis distinguere ut nunc solemus; literarum formae rotundae factae ab angulosis ut uno ductu exararentur cum praecedentibus et subsequentibus eiusdem vocabuli sponte coniungebantur; accentus et spiritus denique, olim sine damno omissi, posthac in diem crescente veteris linguae inscitia legentium ac praelegentium turbae necessarium erant praesidium. Sic factum ut saeculo nono p. Chr. n. antiqua scriptura ubique ex communi hominum

consuetudine evanuisset omnesque uterentur transformata *minuscula*. Describebantur igitur vetusti codices optimae notae novo ritu et lectoribus et librariis multo faciliore; descriptos utpote iam nullius pretii nemo curabat. Quorum utinam plures aetatem tulissent! Quot quantis enim erroribus lapsi sint qui literas unciales inexercitatis oculis perperam lectas ligato caractere expresserunt praeter harum rerum iudices nemo facile credit. Qui semel hoc perspexerit in locis obscuris utilissimum iudicabit revocare quadratas, delere interpunctionem, spiritus omittere, ne accentibus quidem nimium tribuere, cum sexcentis exemplis luculenter pateat in his omnibus viam nobis monstrare qui sibi semitam non sapiant. Vel sic, ut facile intelligitur, non cuiusvis est multa rectius constituere, verum qui iudicio non omnino est destitutus, coniungenda certe non distrahet, distrahenda non coniunget neque bis leget quae semel aut semel quae bis erant legenda. Quibus modis scribarum natio identidem peccavit. Ἐπιπόλαια sane haec sunt vulnera et leviora ut mirari possis adhuc sananda superesse.

Sed valet de inventis criticorum quoque acuta quaedam Plutarchi observatio in vita Marcelli (Cap. 17) ubi dicit: Ζητῶν μὲν γὰρ οὐκ ἂν τις εὖροι δι' αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν, ἅμα δὲ τῇ μαθήσει παρίσταται δόξα τοῦ κἀν αὐτὸν (Leg. αὐτὸς) εὐρεῖν· οὕτω λείαν ὁδὸν ἄγει καὶ ταχέϊαν ἐπὶ τὸ δεικνύμενον. Quin etiam in verbis vernaculis nonnumquam ridicula syllabarum divisio per iocum perperam dispositarum non stultos tantum sed eruditos homines probe decepit.

In Graecis autem interdum vel unus spiritus male lectus

totam sententiam obscuravit. Cuius rei in mentem venit nitidum exemplum. Est locus apud Libanium: (Reiske III, p. 261 *περὶ τοῦ τάπητος*) οὕτω γὰρ αἰσχύνης ἐστὶ τὸ πρᾶγμα μεστὸν ὥστ' οὐχ ὁρώμενος ὁ τῷ τάπητι περιπεσὼν καταγελαῖται μόνον ἀλλὰ καὶ εἰς αὐς ἀφίκεται, γραφόντων ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν ἀκουόντων τὸ πρᾶτόμενον.

Quis tam obtuso est ingenio ut hic nihil mutandum esse contendat? Tu mecum crede Cobeto εἰς αὐς ἀφίκεται reponenti et videbis sic omnia recte procedere. Sed hoc ὁδοῦ πάρεργον.

Afferam nunc locos aliquot quos ea ratione quam supra indicavi feliciter emendarunt Casaubonus, Bentleius, Valckenaerius quoque, cuius *Corollarium criticum* Diatribae in Euripidis fragmenta adiectum etiamnunc philologorum studiis quantivis est pretii. Habent enim hoc Valckenaerii scripta in paucis, ut minime verbosa neque densa minutiarum farragine oppleta rerum capita ubique admirabili quadam arte exponant ¹⁾.

Iam inventorum agmen ducat optima coniectura Casauboni quo nemo plura elegantius emendavit. Exstat apud Athenaeum (XV, 699, f.) fragmentum elegiacum Alexandri Aetoli τοῦ τραγωδιοδιδασκάλου, haud illepidi poetae quantum ex paucis reliquiis iudicari potest. Depingitur παρωδιῶν ποιητής τις Siciliensis:

¹⁾ Imprimis multa me didicisse gratus agnosco ex *Schedis* eius *criticis* in privatum usum conscriptis quae summa religione asservantur in Bibliotheca Lugduno-Batava. Quarum humanissime mihi copiam fecit vir doctissimus G. N. du Rieu Bibliothecae praefectus.

ὦν Ἀγαθοκλῆος λάσαιι Φρένες ἤλασαν ἔξω
 πατρίδος ἀρχαίων ἦν δ' ἄνῆρ προγόνων·
 εἰδὼς ἐκ νεότητος ἀεὶ ξείνοισιν ὀμιλεῖν
 ξείνος.

Deinde sequitur in archetypo Marciano:

μιμνερμουδειςεποσα
 κρονιων

quae vocabula in hunc modum exhibent apographa:

μιμνέρμου δεῖ σε πόσα κρονίων
 παιδομανεῖ σὺν ἔρωτι πότην ἴσον. κ. τ. λ.

Manifesto corrupta. Nullo enim pacto explicari possunt δεῖ σε πόσα κρονίων. At nihil tamen immutandum. Satis est diligenter considerare quid scriptum sit. Quod primus fecit Casaubonus (Animadv. XV, 17). Nempe legendum esse vidit:

Μιμνέρμου δ' εἰς ἔπος ἄκρον ἰών,

quod statim omnium consensu in ordinem receptum est.

Addam ex Athenaeo aliud exemplum (VI, 261, f.) Anaxandrides, nobilis comoediae mediae poeta ἐν Φαρμακομάντει ipsum Φαρμακόμαντιν verissime iudicantem facit περὶ τῆς ἀλαζονείας:

ὅτι εἴμ' ἀλαζὼν τοῦτ' ἐπιτιμᾶς; ἀλλὰ τί;
 νικᾷ γὰρ αὕτη τὰς τέχνας πάσας πολὺ
 μετὰ τὴν κολακείαν. ἦδε μὲν γὰρ διαφέρει.

En habes ipsa verba poetae ubi omnia sunt integra et perspicua. Sed noli putare librariorum haec nobis tam intacta servasse. Scriptum est in archetypo:

ἀλλατινικαιγαραυτη.

Haec in antiquissimis editionibus ubi metrum compluribus locis aut plane negligitur aut misere iugulatur ita distinguuntur:

ἀλλὰ τινι καὶ γὰρ αὕτη

quod nihil est. Atram caliginem dispellit idem Casaubonus „ope divinae Critices” ἀλλὰ τί; νικᾷ γὰρ αὕτη τὰς τέχνας πάσας πολὺ.

Neque minoris praestantiae sunt quae hoc in genere habet Richardus Bentleius in *Epistola ad Ioannem Millium* „mirabili illo ingenii et doctrinae monumento, quale proficisci non poterat nisi a principe saeculi sui criticorum” ¹⁾. Iam prima pagina incidimus in id quod volumus. Castigatur locus subobscurus Ioannis Malalae, hominis tam inepti ut vel hac ipsa de causa operae pretium sit *Χρονογραφίαν* eius per otium percurrere. Delectamur enim nescio quo modo abstrusa illa tam perfecti stulti sapientia. In loco autem a Bentleio correcto de more hoc ante omnia agit pius Malalas ut accurate exponat quam mira saepe intercedat convenientia inter placita ethnicorum et verae religionis doctrinam. Nimirum luculenter ostendere sibi videtur quam praeclare Orpheus ille multa cecinerit omnino καθὼς Μωϋσῆς ὁ πάνσοφος κατέθετο ταῦτα! Cui non iussa tantum sed ipsum arcanum nomen Dei optimi maximi innotuisse narrat: οὗ ὄνομα ὁ αὐτὸς Ὁρφεὺς ἀκούσας ἐκ τῆς μαντείας ἐξεΐπε μὴ τινα φάναι τὰ ἐρικεπεῶ (ὅπερ ἐρμηνεύεται τῇ κοινῇ γλώσση βουλῇ, φῶς, ζωοδοτήρ). Haec verba cum olim ita interpretati sint viri docti „cuius nomen ex oraculo edoctus

¹⁾ Verba Ruhnkenii.

Orpheus edixit *neminem effari ericepeo*, suavissimum in modum meliora docet Bentleius qui veterem ac probam lectionem quasi fugitivam reducit. Certissima est emendatio ut nemo amplius dubitare possit: οὐ ὄνομα δ' Ὀρφεὺς ἀκούσας ἐκ τῆς μαντείας ἐξεῖπε μῆτιν | ἀφάναιτα | ἡρι-
κεπεον ^{αὐ} ¹⁾. Deinde paullo infra plane eodem modo multis mendis liberat Hesychium, sed nolo plura hic ascribere quae ipse Bentleius elegantissime demonstrat. Statim igitur pergo ad nobile inventum Valckenaerii (Coroll. Crit. p. 286).

Occurrit in Scholiis MSS. ad Odysseam (Λ 134) fragmentum ex Aeschyli Ψυχρωγοῖς de morte Ulyssis: ἑρρωδίδος γὰρ ὑψόθεν ποτώμενος ὦν θ' ὡς ἔπληξεν, ἡ δ' υἷος χειλώμασιν κ. τ. λ. Monet Valckenaerius (quod nemo infitias ibit) dramatis argumentum Aeschylo prae-buisse Homeri Νέκυιν atque ista verba esse Tiresiae. Ad hanc lucem salutem affert verbis dudum desperatis. Suadet enim:

ἑρρωδίδος (ἑρωδίδος?) γὰρ ὑψόθεν ποτώμενος
ὄνθω σε πλῆξει νηδύος χειλώμασιν.

Fieri potest ut vel sic non agnoscas tragicam sublimitatem et magnificentiam, verum quid censes, nonne palmam ferre tibi videtur corrector acutissimus et felix?

Caeterum multa similia ex professo ostendunt populares nostri Guilielmus Canterus (Nov. Lect. Lib. V, Cap. 1)

¹⁾ Cf. Cap. II.

et Adrianus Heringa *ιατρὸς ἀνὴρ* plerisque literatis literatior (Obss. Crit. Cap. II) ubi vide.

At ne nostros homines prae veteribus illis heroibus spernere videar, iuvat apponere duos locos Thucydideos quos correxerunt Pluygersius et Herwerdenus vv. cc. Videat ipse lector eruditus an rem acu tetigerint.

Thuc. I, 61: — *ἔπειτα ἀπανίστανται ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ ἀφικόμενοι ἐς Βέροιαν ἀκκεῖθεν ἐπιστρέψαντες καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἑλόντες ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτίδαιαν.* Suadet Pluygersius *ἀκκεῖθεν ἐπὶ Στρέψαν.* (syllaba *τες* addita est a scribis qui non capiebant istud *ἐπιστρέψαν.*)

Thuc. III, 52 in fine: — *οἱ δ' ἔλεγον, αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν καὶ προστάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστυμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Λάκωνα τὸν Ἀειμνήστου πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.* Herwerdenus in Stud. Thucyd. p. 44: *οἱ δὲ λόγον αἰτησάμενοι μακρότερον εἰπεῖν — (καὶ) ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.*

Ultimo exemplo utar evidentissima coniectura Dobraei (in Adverss. II, p. 341) miro quodam casu nuper a Meinekio neglecta in Athenaei editione Teubneriana. In noto fragmento Anaxilae (Athen. XIII, 558, b) summorum virorum sollertia iam tantum non in integrum restituto haec vitiata sunt:

*οἱ Σινώπῃ δ' αὖ συνόντες οὐχ ὕδρα σύνεισι νῦν;
γραῦς μὲν αὕτη, παραπέφυκε δ' ἡ Γνάθαινα πλησίον
ὥς τὰ πολλά γ' εἰσὶ ταύτης ἔστι διπλάσιον κακόν.*

Ubi procul dubio manum poetae reperit Dobraeus:

ὥστ' ἀπαλλαγῆσι ταύτης ἔστι διπλάσιον κακόν.

i. e. „si vetulam effugeris in iuvenculam incidis, duplex malum”. Quid autem Meinekium virum acutissimum permoverit ut absurdam librorum lectionem, quam ipse iam multis ante annis damnavisset ¹⁾, nunc quasi postliminio revocaret equidem nullus video. Non semper, ut videtur, αἱ δεύτεραι πως φροντίδες σοφώτεροι. — Haec de syllabis male dispositis sufficiant.

Reliquum est ut moneamus de dittographiis et de iis vitiis quae orta sunt ex erroribus plane contrariis. Quae quidem apud poetas ubi ipsum metrum fraudem arguit facili negotio deprehenduntur et plerisque locis dudum sanata sunt; in oratione soluta vero saepe editores fugiunt. Licet toti nunc simus in scriptoribus Graecis, lubet tamen primum omnium expromere emendationem Livianam Tib. Hemsterhusii, quam mihi indicat Valckenaerius in schedis criticis; exempla Graeca deinde ex Novo Foedere dabunt duo docti theologi; ipse denique, quoniam non opus est multis gravibus testibus in re tam facili et aperta, pauca quaedam addam de meo.

Tib. Hemsterhusius (in Obs. Miscell. Vol. II, p. 149, 150 ad Aelianum) egregiam opem fert Livio (XLV, 41, § 12). In fine orationis Pauli Aemilii quae revera est „memorabilis et digna Romano principe” liber MS. unicus habet: *Paulus in domo praeter sed nemo superest*. Editores: *Paulus* vel *Pauli in domo praeter me nemo superest*. Quanto melius Hemsterhusius: *Pauli in domo*

¹⁾ Cf. Fragn. Comic. Gracc. Vol. III, p. 349.

praeter senem nemo superest. Quod tamen in compluribus editionibus non est receptum.

Perpaucis quoque τῶν ἐπαιδύτων τούτων πέρι innotuit pulcherrimum quoddam inventum Camerarii, docti philologi, iurisconsulti, theologi, hominis cauti et circumspecti iudicii, quales omnes esse velles Verbi Divini „Ministros”. Qui in Euangelio Ioannis (XIX, 29) veram lectionem sagacissime odoratus est. Acute enim perspexit corruptionem in vocabulis ὑσσώπῳ περιθέντες latentem qua sublata mirum quam sana evadit sententia.

Hoc profecto est quod voluit scriptor: οἱ δὲ (στρατιῶται) πλήσαντες σπόγγον ὄξους καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι i. e. milites Romani spongiam aceto plenam *pilo infixam* ori eius admovent. Et hercle dilucide apparet unde nata sit ridicula ista hyssopus. Ignorabant sequiores ὅτις quid esset, igitur syllabam sequenti non valde dissimilem excidisse suspicati excogitarunt id ipsum quod aetatem tulit.

Sensu vacat quod legitur in epistola Pauli ad Rom. XII, 3: λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ubi iustum remedium adhibet Clar. Venema: (apud Valcken. in Schedis) παντὶ τῷ ὄντι τι ἐν ὑμῖν coniiciens, quod idem aliis quoque in mentem venit. Locum tamen vel sic non satis intellexisse mihi videntur interpretes. Nam fugit eos quam vim habeat illud τι quod non simpliciter significat *aliquid* sed *magnum aliquid*, *aliquid magni ponderis et momenti*. Testes sunt quot velis. (Cf. imprimis Plato Gorg. 472 A, Phaedr. 242 E, Men. in Stob. Flor. 22, 28, Act. Apostol. 5, 36).

Ad Odyss. N. v. 215

(ἀλλ' ἄγε δὴ τὰ χρήματ' ἀριθμήσω καὶ ἴδωμαι,
μή τί μοι ὄχονται κοίλης ἐπὶ νηὸς ἄγοντες)

Scholiastes annotat: ἵνα τὴν γνώμην αὐτῶν καταμάθῃ. εἰ γὰρ μηδὲν ἔλιπε τῶν χρημάτων, ψευδὲς ἦν τὸ εἰς ἀλλοτρίαν γῆν αὐτὸν ἀφίχθαι. Verborum sententia est: si enim nihil *deesset* etc. sed non hanc vim habet simplex *λείπειν*.

Non opponuntur inter se *λείπειν* et *παρεῖναι* sed *ἐλλείπειν*. Lege igitur εἰ μηδὲν ἐνέλιπεν. Exempla verbi *ἐλλείπειν* sunt apud quemlibet scriptorem, plurima apud Platonem. Recte apud Polybium in oratione Scipionis (XI, 28, 4 Edit. Stereot.) Ἀλλὰ τοῦτο ἐμὸν μὲν οὐκ ἦν ἔγκλημα· κατὰ γὰρ τὴν ἐμὴν ἀρχὴν οὐδὲν ὑμῖν ἐνέλιπε τῶν ὀψωνίων. Apud eundem X, 18, 8 editur: συμπαθὲς γενόμενος ἤρετο τί λείπει αὐταῖς. Repone *ἐλλείπει* ut paullo infra legimus: θαρρεῖν ἐκέλευε τὰς γυναῖκας· αὐτὰς γὰρ ἐτέρους ἐπιστήσειν τοὺς Φροντιοῦντας ἵνα μηδὲν αὐταῖς ἐλλείπῃ τῶν ἐπιτηδείων. Varium et mutabile semper Editor.

In Athen. Lib. IX, p. 400 d. legimus, cum in insula Astypalaea ingens aliquando esset leporum copia ad oracula confugientibus Astypalaeensibus τὴν Πυθίαν εἰπεῖν κύνας τρέφειν καὶ κυνηγετεῖν. Atqui non solet εἰπεῖν ἢ Πυθία, quod cuiusvis est, sed ἀναιρεῖν et ἀνελεῖν. Adhibe igitur medicinam qua opus est.

Apud eundem Lib. XIII, p. 592 e. in fragmento orationis Lysiacae κατὰ Λαῖδος, εἰ γνήσιος ὁ λόγος, editur: Φιλύρα γέ τοι ἐπαύσατο πορνευομένη καὶ ἔτι νέα

οὔσα καὶ Σκιώνη καὶ Ἰππάρφεις καὶ..... In tanta frequentia particulae καὶ haud poenitebit primam expunxisse natam e dittographia (Vid. Cap. VII). Legendum: Φ. γέ τοι ἐπαύσατο πορνευομένη ἔτι νέα οὔσα κ. τ. λ. Eadem opera Athenaeum alio vitio liberabo quod deprehendi in verbis quae continuo sequuntur.

„Δημοσθένης δὲ τὸν ῥήτορα καὶ τεκνοποιήσασθαι ἔξ ἐταίρας ἔχει λόγος. αὐτὸς γοῦν ἐν τῷ περὶ Χρυσίου λόγῳ προαγόχε τὰ τέκνα ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ὡς δι' ἐκείνων ἔλεον ἔξων, χωρὶς τῆς μητρὸς, καίτοι ἔθος ἔχόντων τῶν κρινομένων τὰς γυναικας ἐπάγεσθαι. ἀλλ' αἰδοῖ τοῦτ' ἐποίησε Φεύγων τὴν διαβολήν. Equis dubitabit mecum reponere: ἀλλ' αἰδοῖ τοῦτ' οὐκ ἐποίησε? Animadvertendum particulas οὐ, μὴ, ἀεὶ etc. sexcentis locis excidisse.

Manifesta dittographia, ni fallor, obsidet Lucret. de Deor. Nat. v. 150. Praecedunt notissima illa:

Hunc igitur terrorem animi tenebrasque necesse est
Non radii solis neque lucida tela diei
Discutiant sed naturae species ratioque.

Deinde sequitur:

Principium *hinc* cuius nobis exordia sumet,
Nullam rem e nihilo gigni divinitus unquam.

Qui verborum nexum attendit et aures habet, restituet:

Principium cuius nobis exordia sumet.

In Herod. Libr. V, Cap. 33 offendor hisce verbis:
„Σοὶ δὲ καὶ τούτοις τοῖσι πρήγμασι τί ἐστὶ”;

Vehementer dubito an bene Graeca sit oppositio inter σοὶ et πρήγμασι, quae quidem sine exemplo est. Quapropter noto loquendi usu qui saepius occurrit apud Demosthenem nec non apud ipsum Herodotum (Vide Cap. 84) rerum scriptorem dedisse suspicor: σοὶ δὲ καὶ τούτοις πρήγμα τί ἐστι; duplici dittographia expuncta.

CAPUT SECUNDUM.

Non alienum videtur nunc primum omnium agere de erroribus ortis ex vitiosa sequiorum pronuntiatione.

Vocales et diphthongi affines, quae antiquitus diverso sono efferebantur, posteris temporibus in communi linguae corruptela negligenter inter se confundi solebant, donec omni tandem discrimine sublato evaderet ingrata ista *μονοτονία* quae aures nostras tam vehementer offendit in depravata dialecto τῶν νῦν Ἑλλήνων. Ut loquebantur Graeculi ita scribebant. Hinc omnes Codices MSS. qui supersunt vetustissimi recentissimi fluctuant inter *αι* et *ε* et inter *η*, *ι*, *ει* (*ιει*), *υ*, *οι* neque quidquam est tam ridiculum quam in talibus librorum auctoritatem suspicere in quibus nihil est praesidii; multo magis penes editores est quomodo quodque vocabulum scribendum sit ex cuiusque loci sententia et certa Graecitatis analogia accurate definire. Neque res est adeo difficilis, dummodo omni superstitione vacuus sit animus et hoc agat.

Id ipsum tamen paucis contingit. Valet etiamnunc de multis editionibus inutili discrepantium scripturarum faragine „instructis” quod verissime pronuntiavit Dorvillius: (in Charit. p. 683) „In primis editionibus haec omnia fuisse retenta haud improbandum, etiam antiqui alicuius orthographiam codicis animadverti utilitatem habuerit, ut saeculi morem scribendi et inde fontes errorum cognoscere addiscamus, at tam futilis et quae numquam doctis scriptoribus probata sit et unis ignaris librariis debeatur lectio, cur propagetur”? Optima observatio et summo viro digna; quo magis mirandum est tralaticiam codicum auctoritatem ipsi Dorvillio interdum tam egregie imposuisse ¹⁾. Qui, ut hoc utar, pag. 695 non criticos tantum sed ipsam sanam criticam prae vulgata lectione spernere mihi videtur ubi multo ambitiosius quam efficacius defendit libri MS. unici *καὶ νῦν* istam *ζηλοτυπίαν* contra *κενὴν ζηλοτυπίαν* Charitonis. Atque plura proferre possem eiusdem farinae si tam utile quam facile esset. Sed nihil opus est virorum doctorum errores de industria exponere; ita statuamus: vocalium et diphthongorum orthographiam *nostri* ubique esse arbitrii; sic demum quid quoque loco verum sit quid falsum vel invitis membranarum apud omnes harum rerum iudices liquido constabit. Iam quod contendo idoneis exemplis demonstrare conabor.

¹⁾ *παράδειγματος ἕνεκα* inspicendum quod narrat de *pullariis* quibusdam in castris Persicis (p. 588) ubi cf. Cob. de Arte Interpr. p. 74 seq.

Ad versum 87 B. Odysseae

(σοὶ δ' οὐτι μνηστῆρες Ἀχαιῶν αἵτιοί εἰσιν
ἀλλὰ Φίλη μήτηρ)

ubi Antinous duris verbis invehitur in Telemachum matremque Penelopam, variam lectionem nobis servavit Scholiastes supra quam dici potest absurdam sed eandem observatu in praesenti haud inutilem. Scilicet ascribit in margine: γράφεται καὶ ἀχέων, ἔγουν τῶν θλίψεων, quod uti lectoribus commendet docte addit: ἢ ὀξεῖα παρὰ τῷ ποιητῇ ἐκτείνει! Sic error errorem parere solet. Actum est de arte metrica ubi haec et similia probantur. Quocirca haud illepidi res est Graeculorum ἀκρισίαν et ἀναισθησίαν interdum animadvertere; caeterum ineptorum grammaticorum commenta et deliramenta nihil prorsus moramur et πεδῖον vel παιδίον, ἔλεον vel ἔλαιον scribeamus ut maxime placuerit.

Admodum negligenter editum est Scholion non minus ineptum ad Od. II, v. 305:

καί τε τέο] τὸ τε ἀόριστον. διὸ καὶ ἐπὶ τοῦ κέ ὁ τόνος. Quantocyus repone ἐπὶ τοῦ καὶ ὁ τόνος. Schol. ad Ξ 398 ὁ ποιητὴς cecinisse fertur εἰ δὲ καὶ μὴ ἔλθῃσιν ἀναξ quod etiam peius est.

Schol. ad Ξ 199 fragmentum Callimachi in hunc modum constituit Porsonus:

ἔκ με Κολωνάων τις ὁμέστιον ἤγαγε δῆμον
τῶν ἐτάρων (metri causa pro ἐταίρων)

ubi summo iure ἔκ με scripsit pro ἔκ μὲν et ὁμέστιον pro ὁμέστιος sed in fine praestare videtur lectio quam

habet optimus codex Harleianus: τῶν ἐτέρων. Quam nemo temere tentabit qui meminerit duos in Attica esse Κολωνούς ¹⁾ τὸν Ἰππιον καὶ τὸν Ἀγοραῖον.

Ex hoc eodem fonte repetendus est error in Aristophanis Pluto v. 196 quem detexit rara ἀγχίνοιx Dawesii (Misc. Crit. p. 206). Exhibent libri quos sequitur Hemsterhusius:

ἀλλ' ἦν τάλαντά τις λάβῃ τριακκίδεκα
πολὺ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν ἑκκαίδεκα
κἂν ταῦτ' ἀνύσῃ τετταράκοντα βούλεται.

Iam ante Dawesium laboranti metro subvenire conatus erat Kusterus solito remedio vocolam γε inserens post ἀνύσῃ quae huic loco tamen minime convenit ²⁾ Hemsterhusio vero de violatis numeris nil suboluit; contendit κἂν ταῦτ' ἀνύσῃ omnino sine labe esse „quod supra scriptam habet in codice Dorvilliano interpretationem ἀναπληρώσῃ” (pag. 65 ed.). Nunc merito omnes credimus Dawesio evanuisse syllabam τε = ται a sequenti vocabulo τετταράκοντα absorptam ita ut legendum sit: κἂν ταῦτ' ἀνύσῃται κ. τ. λ. nam sic demum et prosodiae et Attico loquendi usui satisfactum est.

Crebro peccatum in Thucydide ubi nullo iudicio confusa sunt κενὸς et κενός, ἐπικαίρως et ἐπὶ κέρως, φαίνειν et

¹⁾ Forma Κολωνός masc. gen. sing. num. unice vera est. Callimachum versificatorem magis quam poetam neque epicae linguae satis peritum (cf. imprimis Cob. in Mnemos. Tom. X, p. 389—438) merito reprehendit Suidas in voce.

²⁾ Namque certa ubique est significatio particulae γε neque umquam a Graecis sine sensu metri tantum causa apponitur.

Φέρειν ¹⁾ etc. — Lib. I, Cap. 137 ὁ δὲ ναύκληρος ποιεῖ
τε ταῦτα καὶ ἀποσαλεύσας ὕστερον ἀφικνεῖται κ. τ. λ.
tres Codices perperam habent ποιεῖται ταῦτα.

Addo nuperrimum inventum Badhami quod tamen num
verum sit subdubitare possis.

Editur Thuc. Lib. II, Cap. 89 (et sane unum et alte-
rum in hoc capite superest in quo se exercent critici)
πολλὰ δὲ καὶ στρατόπεδα ἤδη ἔπεσεν ὑπ' ἐλασσόνων
τῇ ἀπειρίᾳ. Requirit Badhamus ²⁾ ἔπταισεν verbum
sexcenties cum aoristo πεσεῖν permutatum atque in cla-
dibus et miseriis cum compositis et derivatis solemne sed
idem usu venit verbo πίπτειν. Ut tragicos omittam,
apud quos passim legitur πίπτειν ἀβουλίᾳ sive ἐξ ἀβου-
λίας saepissimeque verba σώζεσθαι et πίπτειν e regione
inter se sunt opposita ³⁾, satis esse arbitror unicum tes-
tem producere locum notissimum ex Herodoto de classe
Persarum (VIII, 16) ὁ γὰρ Ξέρξης στρατὸς ὑπὸ μεγά-
θεός τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ' ἑωυτοῦ ἔπιπτε. Luculen-
ter apparet ni fallor ex forma imperfecti ipsum scriptorem
usum esse verbo πίπτειν. Quod idem Thucydidem usur-
passe sensu plane eodem quid obstat? Verum de permu-
tatione αι et ε hactenus.

Nunc transeamus ad alterum horum mendorum genus,
nempe ad errores natos ex confusione η, ι, ει (ιει), οι, υ.

¹⁾ Eadem confusio obscurat Plat. de Legg. II, p. 664 D:
οὐ γὰρ ἔτι δυνατοὶ (οἱ γέροντες) φέρειν ᾧδ' αὖς ubi veram
lectionem ex Hom. Odyss. Θ, 499 revocavit Naberi v. cl. sollertia.

²⁾ Adhortatio, Sidney 1870.

³⁾ Exempla praebet Sophoclis O. R. 50, Trach. 84, El. 429.

Quorum omnium aut eadem aut prope eadem apud sequiores erat enuntiatio ¹⁾).

Primum omnium insigne exemplum delibabo ex eodem elegantissimo opusculo Badhami quod modo laudabam. Thuc. I, Cap. 18 m. leviter corrupta sunt vocabula *δυνάμει γὰρ ταῦτα μέγιστα διεφάνη*. De verborum sententia nulla potest esse controversia sed id ipsum in causa fuit cur vitium manifestum non animadverterint critici. Quorum nemo tamen ut opinor admonitus negabit verbum *διαφαίνεσθαι* quod significat *elucere*, *pellucere* ab hoc loco alienum esse. Quid multa? Numne scripsit ut solet: *δυνάμει γὰρ ταῦτα μέγιστα δὴ ἐφάνη*? Mihi quidem ita esse videtur atque exercitationis causa alium locum emendabo similiter corruptum.

Od. Ξ Ulysses, iam redux in Ithacam, ne agnoscatur a Minerva mutatus est in senem mendicum et sic ab Eumaeo domo hospitioque receptus nuntium affert de reditu suo ipsius velut absentis. Nihil horum persuadet τῷ θείῳ συβώτῃ qui negat herum suum post tot annorum discidium in patriam umquam esse reversurum. Tum Ulysses:

ὦ φίλ' ἐπεὶ δὴ πάμπαν ἀναίνεαι οὐδ' ἔτι φῆσθα
κεῖνον ἐλεύσεσθαι, θυμὸς δέ τοι αἰὲν ἄπιστος,
ἀλλ' ἐγὼ οὐκ αὖτως μυθήσομαι ἀλλὰ σὺν ὄρκῳ
ὥς νεῖται Ὀδυσσεύς.

¹⁾ In inscriptionibus et in libris vetustissimis tamen permutatio *Ī* et *EI* orta videtur ex antiquo more Graecorum qui *ei* scribebant pro omni *e* longo.

Deinde iurat per Iovem summum deorum perque mensam hospitalem qua receptus est:

ἦ μὲν τοι τάδε πάντα τελεῖται ὡς ἀγορεύω.
 (τοῦδ' αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεὺς
 τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς τοῦ δ' ἵσταμένοιο)
 οἴκαδε νοστήσει καὶ τίσεται ὅστις ἐκείνου
 ἐνθάδ' ἀτιμάζει ἄλοχον καὶ Φαίδιμον υἱόν.

Duos versus quos uncinis inclusi spurios esse facile concedet qui totum librum diligenter perlegerit. In eandem autem suspicionem incidit Scholiastes (ad v. 162) praeterquam quod minus recte me iudice *tres* versus expungendos esse censet: ὑποπτεύονται οἱ τρεῖς ὡς ἀσύμφωνοι πρὸς τὰ πρὸ αὐτῶν καὶ ὡς ὑποπτοὶ καὶ ἄπιστοι. Etiam causam addit: πόθεν γὰρ ἦδει εἰ καὶ ἐκ Δωδώνης ὑποστρέφων οὐ πλοῖσει; At neminem fugit haec ultima verba ut nunc sese habent vitiata esse. Quid igitur legendum? Si me audis εἰ καὶ ἐκ Δωδώνης ὑποστρέφων εὐπλοήσῃ, i. e. „unde enim scire poterat an redeunti prospera sibi futura esset navigatio”? Quam sanam et genuinam esse lectionem luce clarius apparet ex versibus 321—334 quos respexit grammaticus.

In optimis libris MSS. futes istiusmodi scripturae quavis fere pagina occurrunt; sufficit quemlibet antiquum codicem inspicere et passim videbis ἦδιον et ἴδιον, οἴκησις et οἴκισις, ἡμῖν et ἡ μῆν, (in iurisiurandi formula) ¹⁾

¹⁾ Eximie si quid video nuper Badhamus in Thuc. Lib. III, Cap. 66 fine pro καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτείνειν ψευθεῖσαν ὑπόθεσιν restituit ἡ μῆν μὴ κτενεῖν.

πάρεστι et παρέστη ineptissimum in modum inter se confundi.

Idem prorsus valet de antiquissima permutatione *ει* et *ι*. Cuius rei ad testimonium vocare possem multos grammaticos et lexicographos, Photium imprimis et Hesychii in EI. Sed vix opus est; dudum enim de hoc corruptelae genere constat inter omnes. Quamquam haud raro apud doctos editores ut olim sic nunc ὁ νοῦς παρὼν ἀποδημεῖ ita ut pessimas quasque formas inde natas contra certum loquendi usum et analogiam tenaciter defendant. Quis nescit, ut hoc utar, ex substantivis neutrius generis in *ος* summa constantia derivari adiectiva in *ης* ut γένος, εὐ-γενής, μένος, δυσ-μενής, πάθος, ἀ-παθής etc.? attamen sunt qui membranarum auctoritate freti a νεῖκος formam φιλόνεικος ductam esse contendunt. „Cras credam”. Dicat aliquis: quid igitur? num invitis poetis mutandum φιλονεϊκής? Minime gentium. Namque multo erit et facilius et melius ubique revocare φιλό-νικος, φιλονικία, φιλονικεῖν ¹⁾ quae omnia sunt verba incorruptae Graecitatis.

Caeterum doctos et indoctos sine exceptione omnes in errorem induxit scribarum Ἀκαδημία unde factum ut hodie academiam dicamus quae apud Graecos et Romanos semper appellata erat Ἀκαδήμεια, Academīa. (e multis locis vide Aristoph. Nubb. 1002, Cic. de Div. I, Cap. 13).

Alia exempla si quis quaerit praeter haec operae

¹⁾ Cf. Cob. Nov. Lect. p. 691.

pretium est adire Heringam qui in Obs. Crit. Cap. 31 multa vocabula eodem modo depravata de industria congessit.

In Iliade et Odyssea quoque aliquot vitiosae scripturae ex hoc fonte manarunt, quales sunt γείνεαι, γεινομένηοισιν a nota forma γείνεσθαι sive γίνεσθαι sequiorum pro γίγνεσθαι, quas merito iam ante quinque lustra expulit Bekkerus nec tamen huius rei evidentiam posteris editoribus probare potuit.

Plane eiusdem πονηροῦ κόμματος mihi videtur aoristi forma εἶσα de qua nemo adhuc quod sciam disertis verbis monuit. Legitur e. c.

Od. H, v. 162

εἶσε δέ μ' εἰσαγαγοῦσα ἐπὶ θρόνου ἀργυροῆλου.

Il. δ, v. 392

ἄψ οἱ ἀνερχομένῳ πυκινὸν λόχον εἶσαν ἄγοντες.

Il. ψ, v. 359

..... παρὰ δὲ σκοπὸν εἶσεν.

Reponendum esse suspicor ἶσε et ἶσαν. Nullo enim fundamento nititur librorum lectio, nulla est forma neque HomERICA neque recentior unde εἶσα derivare possis; nullâ omnino analogiâ commendatur. Contra ea quid in tota Graecitate usitatius quam ἴζειν cum composito καθί-ζειν tam transitive quam intransitive positum? Cuius verbi aoristi forma integra aetatem tulit in pulcherrima oratione Phoeniceis ad Achillem: (Il. ι, v. 488)

πρίν γ' ὅτε δὴ σ' ἐπ' ἐμοῖσιν ἐγὼ γούνεσσι καθίσσας.

Ad hanc lucem igitur exempli gratia maculam eluamus Il. ε, 389,

τὴν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπὶ θρόνου ἀργυροῆλου

imo καθῆσεν et sic omnia similia menda ad pristinam normam castigemus.

Insuper addo etiam apud Herodotum sic peccatum esse namque fieri non potest ut idem scripserit κάτισον Φυλάκους, (I, 89) αὐτὸν κάτισε (I, 88) et εἶσε ἄγων ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον, (III, 61) ἄνδρας οἱ ὑπείσας κατ' ὁδόν (III, 126). Vide Cob. Var. Lect. pag. 88.

Diphthongorum εἰ (ῑ) et οἰ permutatio rationibus subductis ex soni affinitate potius quam ex literarum similitudine fluxisse videtur ¹⁾. Passim in libris occurrit. Permiscetur e. c. οἱ et εἰ, οἶσομαι et εἶσομαι, οἰκέται et ἰκέται. Quarum lectionum utra sit potior in scriptis quae integra supersunt statim unusquisque intelligit; in fragmentis non item. Etsi hic quoque omnia quae ad singulos locos faciunt rimando et recte cogitando multa ad liquidum perducī possunt.

Turpissimum mendum etiam nunc post tot Dindorfii curas occupat locum Aristophanis (Acharn. v. 612). Legitur enim in novissima editione:

οἱ δ' ἐν τις ὑμῶν τὰ κβάταν' ἢ τοὺς χάονας;

Ubi unice verum esse εἰ δ' ἐν τις editorem nescio quomodo fugit. Quam vim autem in talibus habeant verba ὁρᾶν et θεᾶσθαι satis notum ²⁾.

¹⁾ Cf. Thuc. II, Cap. 54.

²⁾ Ad Hom. Od. Δ v. 568 Scholia habent acutam et veram observationem, sed stultum mendum officit evidentiae. Legitur πῶς οἱ δ' εἰς τοὺς τοῦτους ἢ (Leg. καὶ) τοὺς λοιποὺς ἔσω τῶν "Αἰδου πνυλῶν ὄντας καὶ τῶν πεταμῶν; Emendandum est πῶς εἰ δ' εἰς κ. τ. λ. Paulo infra v. 580 verbum εἰ δ' ἐναι male abiit in εἶναι.

υ quoque interdum confunditur cum η et οι. Quod imprimis in pronomibus factum. Sexcentis locis codices σὺ pro σοὶ, ἡμεῖς pro ὑμεῖς positum exhibent vice versa. Verum in hoc genere cavendum est ne quae scribae vel lectoris vitia esse possunt haec omnia pronuntiationis esse opinemur.

Caeterum nonnulla observanda supersunt de literis β et θ quae in sequenti capite attingam.

CAPUT TERTIUM.

Agemus hoc capite de mendis natis ex scriptura unciali, quae omnia etiam in minusculam se insinuasse vix opus est ut moneam ¹⁾). Deinde separatim tractabimus errores proprios characteri ligato.

Quid sint literae *unciales* copiose disputat Montefalconius (Palaeogr. Gr. pag. XI) „qua voce nescio an quispiam ante Hieronymum sit usus: de auctoribus loquor quorum scripta supersunt: siquidem ante H. adhibitam fuisse, ipse H. suadet in Praefatione libri Iob. Habeant, inquit, qui volunt veteres libros vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos vel *uncialibus*, ut vulgo aiunt, *literis* onera magis exarata quam codices. — De vocis origine non ita constat: plerique putant unciales

¹⁾ De cognatione quae intercedit inter maiusculam et minusculam cf. observationes quas utilissimo suo opusculo: „Anleitung zur Griechischen Palaeographie” adiecit Wattenbachius, Professor Heidelbergensis.

dictas literas fuisse eas quae pollicis crassitudinem haberent quia duodecim pollices, quibus pes constat, pro duodecim uncis habentur. — Utut vero est hodie sic appellantur eae in vetustis codicibus, quae priscam formam servant ac solutae sunt nec mutuo colligantur. Huiusmodi literae unciales observantur in libris omnibus ad nonum usque saeculum. Nono quippe saeculo finem fecerunt Graeci uncialibus literis scribendi ita ut ne unum quidem codicem viderim aut alicubi exstare compererim, qui post nonum saeculum exaratus fuerit, exceptis tamen libris chori et ecclesiae usui deputatis.”

Haec de literis uncialibus universe dicta sufficiant. Singulas nunc quae huc faciunt observationes ordine recensebo.

A, Δ, Λ facillime permutantur. Fac periculum in quovis codice: videbis hasce tres literas ingenii potius quam oculorum acie esse discernendas. Saepissime inde notae numerorum in quibus coniectando nihil efficitur funditus corruptae sunt. Vidi in antiqua editione locum grammatici nescio cuius ubi Demosthenes in *quarta* Olynthiaca dixisse fertur: ‘Ο μὲν οὖν παρὼν καὶ ῥῶς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει Φωνὴν ἀφιεῖς κ. τ. λ. — Talia ac similia σφάλματα neque inter legendum animadvertisse et edendo propagasse in Aldorum aequalibus facile ferimus; recentiorum editorum vero si quis rem non multo melius administraverit aut nimiam festinationem aut, quod etiam peius est, iudicii tarditatem, ne dicam absentiam, in causa fuisse merito suspicantur critici. In locis impeditioribus contra minime mirandum si εἶς ἄνθρωπος οὐ πανθ’ ὁρᾷ, sed omnino de editoribus sen-

tiendum quod Cicero in oratione pro lege Manilia de imperatoribus: „verum tamen laus illis est tribuenda quod egerunt; venia danda quod reliquerunt”.

Palmaria emendatione correctus est locus in Aeschyli Supplicibus (cf. Dind. Praefat. edit. Oxoniensis (a. 1851) p. XXVIII). Exhibet codex unicus Mediceus v. 254:

καὶ πᾶσαν αἴδνης διάλογος ἔρχεται
Στρυμῶν, τὸ πρὸς δύνοντος ἡλίου κρατῶ.

Pro αἴδνης ex unciali scriptura eruendum ΑΙΑΝΗC i. e. αἴαν ἥς. Praeterea διάλογος monstrum esse natum ex vocabulis δι' αἴγν' ὀς ligatis literis exaratis (cf. Pers. v. 497) acute vidit Wordsworthus. Vide quoque Stanleyum ad Suppl. v. 683.

Editum esse apud Diodorum ἐν Αὐλίδι pro ἐν Λυδία egregie observat Piersonus (ΑΥΔΙΑΙ — ΑΥΛΙΑΙ).

Apud Dion. Cassium (Lib. 48, p. 382) in libris est:

ἐγένετο μὲν καὶ ἐνταυρίοις τοῖς παρθίνοις κίνησις.

Alii aliter locum tentarunt sed ipsam Dionis manum restituit Heringa noster correctione tam facili quam ingeniosa ¹⁾. Unum vocabulum in duo separasse suffecerit. Nempe ἐν Ἰλ(λ)υρίοις ²⁾ τοῖς Παρθίνοις κίνησις ἐγένετο.

Feliciter nuper aequalis meus Polak eandem fere medicinam adhibuit Schol. ad Odyss. H, 318. Quaerit εἷς τῶν ἐνστατικῶν, ut pluribus aliis locis, cur Phaeaces

¹⁾ Heringa, Obs. Crit. Cap. II.

²⁾ Litera λ in libris saepissime simplex occurrit pro duplici, duplex pro simplici. Idem observatur in ρ.

Ulyssem dormientem in patriam reduxerint. Respondetur: τοὺς ἀφικομένους ἀποστέλλουσι τάχιστα καὶ κοιμωμένους, ἵνα μὴ τὴν ὁδὸν μάθωσι. διὸ καὶ κοιμώμενον ἀποτίθενται τὸν Ὀδυσσεά διὰ τὸ μὴ ἰδεῖν εἰς ποῖον καὶ ἅμα ἀναπλέουσιν. Pro εἰς ποῖον καὶ ἅμα a Dindorfio recepta est levis correctiuncula Struvii: εἰς ποῖον λιμένα quam neuter horum re bene perpensa cum viris doctis communicasset. Recte Polak: „In hoc tamen monstro lectionis (καὶ ἅμα) latet verissima lectio haec: εἰς ποῖον κλιμα ἀναπλέουσιν”. Ubi enim κλι abiit in και una litera addita est ut verba bene Graeca saltem exirent.

Utar praesenti occasione ut ex Valckenaerii Schedis criticis MSS. in lucem protraham emendationem in Euripidis Iphig. Aulid. nondum editam. Est ῥῆσις notissima et prope decantata, quam multi tenent memoriter, ubi Agamemnon laudat fortunas eorum, qui obscuro loco nati sunt (v. 446 seqq.).

ἡ δυσγένεια δ' ὥς ἔχει τι χρήσιμον.
καὶ γὰρ δακρῦσαι ῥαδίως αὐτοῖς ἔχει
ἀνολβὰ τ' εἰπεῖν. τῷ δὲ γενναίῳ φύσιν
ἅπαντα ταῦτα.

Incerti haerebant olim viri docti in ultimis verbis. Tandem Musgravio probabile visum vocabula ἀνολβα et ἅπαντα transponenda esse, quem nunc omnes sequuntur. Quanto melius Valckenaerius:

τῷ δὲ γενναίῳ φύσιν || ἅπαντα τλητά.

Qui dicendi usus compluribus exemplis illustratur ab eodem in Annot. in Eur. Hippolytum, pag. 257.

Apud Plutarchum in Quaest. Rom. 80 ipse lector faciat periculum in vocabulis καὶ σίαστον.

ΑΑ, ΛΑ, ΔΔ et M quoque conniventibus oculis vix inter sese distinguuntur ideoque hebetiores homines in incredibiles errores induxerunt. Talem, si quem alium, exstitisse bonum Photium, sanctissimum episcopum Constantinopolitanum post Bentleii epistolam ad Millium nemo mortalium dubitat. Lepide Patriarchae ἀκρισίαν traduxit Cobetus in Mnemos. Tom. VII, p. 475 seqq. Scripserat Photius κατὰ στοιχεῖον:

Λέμμα.

Λέμφας, πέπωκας.

Λέμφοι.

Sed λέμφας nihil aliud est nisi iocularis scriptura pro λέλαφας quemadmodum paullo supra legimus: λελάφασιν οἷον πεπόκασιν.

Ad hanc pulcherrimam emendationem confirmandam cf. locus Athenaei (XI, pag. 485 a) quem in calce elaboratae suae Photii editionis laudat Naberus.

In Sophoclis Oedipo Col. v. 1266 Polynicis verba sunt:

καὶ μαρτυρῶ κάκιστος ἀνθρώπων τροφᾷς
ταῖς σαῖσιν ἤκειν· τὰ Μὰ μὴ ἔξ ἄλλων πύθῃ.

Proba lectio debetur Musgravio. Olim edebatur τᾷ ΛΑα (Vide Dobr. Adverss. II, p. 36). Atque sic ΑΛΛΑ et AMA alibi quoque haud raro commutata sunt (cf. imprimis Wesseling. ad Herod. p. 552). Quid notius quam ἄμα cum participio coniunctum: ἄμα ταῦτα ποιῶν, λέγων, etc.? Editur tamen apud Theophrastum περὶ

κολακείας: καὶ ἄλλα τοιαῦτα (mutatum pro ταῦτα) λέγων ἀπὸ τοῦ ἱματίου ἀφελεῖν κροῦδα. Ubi optime correxit Schneiderus: καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ¹⁾ sed editoribus ita necessario legendum esse persuasit: quidni fieri posse ut ἄλλα τοιαῦτα scripserit Theophrastus? Placent sua cuique. At iam apparet ut opinor quam utilis res sit in promptu habere rationes palaeographicas.

Γ saepissime confusum est cum Digamma Aeolico non multum dissimili figura expresso ²⁾. Digamma (w, v) in quavis lingua et dialecto facile transit in υ et β; mutatio in γ vero, licet aliis compluribus linguis propria, intra Graecitatis fines tamen, ni vehementer fallor, nulla idonea auctoritate confirmatur. Animadvertat mihi aliquis mirificas glossas Hesychianas quales sunt γ ακτὸς, κλάσμα; γ ἀλι, ἰκανὸν; γ ανδάνειν, ἀρέσκειν; γ ατειλαί, ουλαί; γ ἔαρ, ἔαρ; γ ἐκαλον, ἥσυχον; γ εστὰ ἐνδυσις; γ ία, ἀνθη ³⁾. Unum omnium absurdissimum est γ οἰ, αὐτῷ. Iam quomodo corrigendum sit γ οἰ, αὐτῷ, quod fide maius est, non fugit viros doctos; iidem tamen gravissimas regulas et theorias de Digamma superstruunt aliis scripturis aequae vitiosis ⁴⁾. Si me audis, Hesychius ut alia multa stolide sic haec quoque nil doli suspicatus in

¹⁾ Cf. Dobr. Adverss. I, pag. 161.

²⁾ Cf. Tab. Heracleenses.

³⁾ Vide Athen. Lib. XIV, p. 629, e:

ποῦ μοι τὰ ῥόδα, | ποῦ μοι τὰ (Γ)ῖα, | πεῦ μοι τὰ καλὰ σέλινα; |
ταδὶ τὰ ῥόδα, | ταδὶ τὰ (Γ)ῖα, | ταδὶ τὰ καλὰ σέλινα |

⁴⁾ Cf. e. g. quae ea de re disputat Ahrensius in notissimo libro *de Dialectis Graecis* ubi multa doctissime et rectissime observata sunt, multa quae nullam *πειθανάγκην* habent melius abessent.

Lexicon suum recepit. Non capiebat enim verba magnam partem epica, prisca et casca addito Digamma etiam magis obscurata, quae dudum abierant in desuetudinem. Haud mediocrem utilitatem tamen haberet omnes huiusmodi errores sub unum conspectum ponere ut aliquanto rectius etiam statui posset quae vocabula olim scripta fuerint cum Digamma.

Γ, Ι, Τ, Π, ΤΙ, ΙΤ, Ρ, Υ crebro inter se commutantur.

Od. Λ, 386: ἀγνή Περσεφόνεια γυναικῶν θηλυτερῶν. Testatur Eustathius alios codices habuisse ἀγνή alios αἰνή. Quibus αἰνή placet comparant Il. ι, 457 (Ζεύς τε καταχθόνιος καὶ ἐπαινή Περσεφόνεια). Praestat tamen lectio ἀγνή, solitum Proserpinae epitheton. Cf. Hymn. in Cer. v. 439. Etiam poetae Latini ita loquuntur (Virg. Aen. VI, 402, Eclog. IV, 10).

Sophocl. Philoct. v. 943:

προσθείς τε χεῖρα δεξιᾶν τὰ τόξα μου
ἱερὰ λαβὼν τοῦ Ζηνὸς Ἡρακλέους ἔχει.

Legitur a nonnullis γέρα. Quod non est temere repudiandum. Verum cave ne coniungas γέρα — λαβών.

Dobraeus (Adverss. I, p. 356) apud Philemonem Stob. LVII, 219 Grot. 373, 50 Gesn. pro λαχάνων ἄγει τι felicissime restituit λαχάνων τ' αἰεὶ τι, quod recepit Meinekus in Fragm. Poet. Comic.

Praeterea de Ι et Γ permutatis cf. quod annotavit Hemsterh. ad Lucian. T. I, p. 287, Brunck. ad Aris-
toph. Acharn. v. 1177.

Τ pro Γ positum terram interdum mutavit in articu-

lum. Egregium exemplum habes in Dionis Chrysostomi Orat. LXIV, p. 341, Reiske: ἡ τύχη.... Κροίσω δίδωσι χρυσὸν, Κανδαύλῃ γυναῖκα, Ἀριστείδῃ δικαιοσύνην, Λακεδαιμονίοις τὴν Αθηναίων θάλατταν. Acute L. Dindorfius: (Praef. ad D. pag. XXVI) Λακεδαιμονίοις γῆν, Ἀθηναίοις θάλατταν. Nam genitivus procul dubio debetur male sedulo correctori. Eodem modo fortasse peccatum est Schol. ad Odys. Ξ v. 222.

ἔργον] ἡ γεωργία, ἀπὸ τῆς ἔρας. τὰς γὰρ λοιπὰς πράξεις ἔργα φάσκων ὁ ποιητὴς προστίθῃσι διασημαίνων ὡς ἔργον Ἄρης.

Constat sane in nulla alia re turpius labi eruditos grammaticos quam in verborum derivatione. Ingens est exemplorum copia atque in diem augetur. Verumtamen in talibus quoque sunt certi denique fines. Nemo facile tam stultus fingi cogitarique possit qui in animum suum induxerit substantivum ἔργον ducendum esse ab ἔρα. Quae ne acutula quidem esset observatio. Multo magis suspicor hoc scholio τῶν νοῦν ἐχόντων τινὰ tam docte quam vere observasse ἔργα sine genitivo apud epicos absolute dici de *agricultura*. Coniicio igitur Scholiastem annotasse:

ἔργον] ἐπὶ ¹⁾ Γῆς ἐργασίας κ. τ. λ.

ἐργασίας autem in ἔρας abiisse in scholiis marginalibus minutissimis literulis et compendiose scriptis nemo ut opinor mirabitur.

L. Dindorfii emendationi aliam quamdam subiungam nisi forte occupata est. In Plutarchi Reg. et Imperat.

¹⁾ De confusione ἀπὸ et ἐπὶ vide Cap. VI.

Apophth. Alex. XXII, Alexander narratur τῶν μισθοφο-
 ρούντων Ἑλλήνων παρὰ τοῖς πολεμίοις ὑποχειρίων γενο-
 μένων τοὺς μὲν Ἀθηναίους κελεῦσθαι ἐν πέδαις φυλάττειν
 ὅτι τροφὴν ἔχοντες ἐκ δημοσίου μισθοφοροῦσι καὶ τοὺς
 Θεσσαλοὺς ὅτι τὴν ἀρίστην κεκτημένοι οὐ γεωργοῦσι κ.τ.λ.
 Imo γῆν ἀρίστην κεκτημένοι.

Praeterea operae pretium est inspicere Bekkeri *Anec-
 dota* I, p. 441:

Ἄπυστα, ἀνήκουστα.

ἄπυτοι, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ Θησέως.

Cobetus (Var. Lect. p. 4) ἄπυτοι. „Ridebantur A.
 ἄπυτοι et λισπόπυτοι. In Platonis fragm. 180 ap. Meinek.
 σκελετὸς, ἄπυτος, καλάμινα σκέλη φορῶν, libri ἄπυτος
 dederunt”.

Inter Γ et Π in antiquissima scriptura discrimen mul-
 tis locis aut nullum est aut certe perexiguum. Inspice
 e. g. Corpus Inscriptionum; passim videbis secundam
 literae Π columellam minime contingere inferiorem lineo-
 lam horizontalem. Frequens inde errorum fons.

Recte Phileleutherus Lipsiensis (Bentleius) in fragmento
 fabulae incertae Menandri:

Ὅστις γενόμενος βούλεται ζῆν ἡδέως
 ἐτέρων γαμούντων αὐτὸς ἀπεχέσθω γάμων,

pro Γενόμενος restituit Πενόμενος.

In Aesch. Prometh. v. 157:

(ὥς μήτε θεῶν μήτε τις ἀνδρῶν ¹⁾
 τοῖς δ' ἐπεγῆθει)

¹⁾ Ex correctione G. Dindorfii pro ἄλλων. Vide Cap. V.

summam *πειθανάγκην* habet emendatio Elmsleii (in Mus. Cantabrig.) *ἐΓεγήθει*. Quod idem reperit Cob. (Var. Lect. p. 103). Nam praesentis et imperfecti forma huius verbi apud Atticos non occurrit ¹⁾. Dubitat Dindorfius (Praefat. edit. quint.) cui scrupulum iniicit Choëph. 772:

ἄνωχθ' ὅσον τάχιστα γηθούσῃ φρενὶ

quae lectio tamen valde incerta videtur.

Facile Π nascitur ex ΓΙ, ΤΙ vice versa si hae literae non iusto intervallo separantur.

Quale est vitium quod turbabat olim locum Pausaniae (Lib. III, Cap. 14) ubi Heringa noster ex vitiosa scriptura *ΕΝΑΠΑΔΩΝ* docte elicuit *ἐν Ἀγριαδῶν* (Obs. Crit. p. 201). Vide Hesychium in voce.

Similem errorem deprehendit magnus Porsonus in Euripidis Phoenissis v. 1277 (pag. 338 ed.). Verba sunt nuntii ad Iocasten:

*ἀλλ' εἴ τιν' ἀλκὴν ἢ σοφὸς ἔχεις λόγους
ἢ φίλτρ' ἐπιδῶν, στεῖχ' ἐρήτυσον τέκνα
δεινῆς ἀμίλλης, ὥς ὁ κίνδυνος μέγας
καὶ τᾷθλα δεινὰ, δάκρυά σοι γενήσεται
δισσοῖν στερείσῃ ²⁾ τῇδ' ἐν ἡμέρᾳ τέκνοιν.*

Ultimi versus ut nunc leguntur non apte cohaerent. Quod optime vidit Valekenaerius; expungendo vero medicinam affert nimis violentam. Contendit καὶ τᾷθλα a Tragico

¹⁾ Cf. Hesychii glossa: *ἐγεγήθει, ἔχαιρεν*.

²⁾ Ex coniectura Reiskii pro *στερήσῃ*. Malunt alii *στερήσει*.

scribi non potuisse et recte ille quoniam ἄθλον ex ἄεθ-
 λον contractum α habet natura longum, articulus autem
 cum α longo crasin facit durissimam. Sed, licet forma
 τᾷθλα aliquo modo excusari et ferri posset, quis a Por-
 sono admonitus non facile sibi persuadebit ipsum istum
 articulum solum verborum nexum obscurasse? Mihi qui-
 dem egregium videtur inventum et summi viri ingenio
 dignissimum ΚΑΠΙΑΘΛΑ id est καπαθλα, quod miror
 Nauckium in editione sua neque recepissee neque memo-
 rasse. Recte interpungendo unusquisque intelliget Euri-
 pidem dedisse:

..... ὡς δὲ κίνδυνος μέγας, —
 καπαθλα δεινὰ, δάκρυά σοι γενήσεται
 δισσοῖν στερεΐσῃ τῇδ' ἐν ἡμέρᾳ τέκνοιν.

Revera *tragica* est haec βῆσις en in paucis pulcherrima.

I et P confundi ostendam exempla afferendo ex aureis
 Piersoni observationibus ad Moeridem. Mendum est ex
 antiquissima scriptura quod non librarios tantum sed
 grammaticos etiam et lexicographos subinde fefellit. Po-
 suit Hesychius sua serie:

Ὅτρέα (L. Οὐρέα) ἡμίονον.
 Ὅρεσι προβάτοις.

Οἴεσι recte Piersonus (ed. pag. 274).

Idem Hesychius exhibet: βερπίδα, ᾧ τὸ πῦρ ἐκ-
 καίουσι; idem Piersonus βειπίδα, βιπίδα.

Pag. 128 eodem modo emendat fragmentum Aristopha-
 nis apud Ammonium: διέφθορας τὸν ὄρκον ἡμῶν. Suadet
 ille: τὸν οἶκον. Caeterum plura ex hoc genere collegit

in eleganti et faceta praefatione (pag. XXI) vir doctus, egregius Valekenacrii discipulus qui quamquam immatura morte correptus nova et vera tamen in bonis literis reperit et sicubi errat ingeniose certe errat ¹⁾.

Γ et P confusio rectius explicatur ex scriptura minuscula (Cf. Cap. IV).

Γ, Τ, Τ. Locum in Xenoph. Anab. Lib. VI, Cap. I, § 10, ex Athenaeo correxit Cobetus: τέλος δὲ τὸ περσικὸν ὤρχεῖτο καὶ κρούων τὰς πέλτας ὤκλαζε καὶ ἐξάνιστατο. Perperam autem apud Athenaeum pro κρούων legitur κροτῶν quod natum ex confusione Τ et Τ.

Praeterea exempla sint ²⁾ Hesychianum istud ὁ τρέα, ἡμίονον quod modo laudabam et Ὑρεῖ (τρεῖ) φοβεῖται.

E, Θ, Ο, Σ invicem commutantur. Nempe E in libris MSS. formam habet Θ; Σ scribitur C. (Figurarum quibus nunc utimur nullum in codicibus apparet vestigium).

Hinc ante Casaubonum in lepidio fragmento Hegesippi (Athen. Lib. VII, 290 b. et d.) sine sensu εὐρὲ pro Σύρε legebant. At omnino Σύρος vel Συρίσκος τις dramatis argumento convenit.

Imprimis in vocabulis compositis εὐ- et συ- frequenter permutata sunt. In Etymol. M. p. 550, 14. (Νικοχάρης Λημνίᾳ ἐπλέομεν ὃ κόρη ἐπὶ κῶς) recte Hemsterhusius (ad Plut. p. 57) correxerat πλέομεν. Emendationem perfecit Porsonus (Adverss. p. 39) Λημνίαι C

¹⁾ Vide e. c. quae disputat in Σωδάριον p. 348 seqq.

²⁾ Exquisitam emendationem ex hoc fonte habet Piersonus in Moer. p. 298. Vide apud ipsum.

scribens, cum huius dramatis nomen semper in plurali laudetur. In aprico est ultimam literam C sequenti verbo *πλέομεν* adhaesisse. Vide praeterea quae plura habet Porsonus l. l.

Ἀεπάσιον, ἀσμένως, χρίροντα apud Hesychium in ἀσπασίον mutandum esse „ne Guyetum quidem fugit” ut ait Ruhnkenius. Similia monstra in lexicis nemo non semel admonitus facile interpretari potest.

In Valckenaerii Schedis criticis emendatur Plutarchus (II, 1099 c.) πολυτελέστερον τῆς θυσίας τὸ δεῖπνον. Recte monet τῆς οὐσίας esse reponendum ¹⁾. Ibidem ex οὐ μάλωπα apud Lucianum (II, 349) elicitur θυμάλωπα. Elegantissime Casaubonus in Athenaeo p. 388 e. pro αἰεὶ μ' ὦ φίλε οὐ με, ΘΤΜΕ restituit.

Palmaria est emendatio Cobeti in vers. Euripid. apud Plutarchum *de audiendis poetis*. Quae lectio in editionibus circumfertur misere est depravata. Sed clara lux affulsit ex optimo quodam codice Veneto ²⁾ ubi scriptum exstat:

τί δῆτα οὔσιν δεῖ σε κατθανούμενον;

Addere iubet v. cl. punctum et lineolam ut audiamus ipsum Euripidem:

τί δῆτα ΘΤΕΙΝ δεῖ σε κατθανούμενον;

respondet Palamedes:

ἄμεινον. οὐδεὶς κάματος εὔ σέβειν θεούς.

¹⁾ Cf. Hemsterhusii, aliorum *Miscell. Obs.* Vol. IX, p. 149, 150.

²⁾ Vide Cob. *Orat. de Arte Interpret.* p. 80 seqq.

Athen. XIII, p. 570 f. in archetypo Marciano est:

θεὸν τὸ μεταξὺ μετὰ κορίσκης ἢ μετὰ
χαμαιτύπης τὴν νύκτα κοιμᾶσθαι.

Wytttenbachius (ad Plut. Moral. p. 5 B.) suadet *θεῖον μεταξύ*. O profanum commentum tali viro indignum! Verum vidit Iacobsius: *ἔσον τὸ μεταξύ*. Iocose vir doctus, qui utramque coniecturam commemorat, sententiam suam ascribit iisdem verbis usus: *ἔσον τὸ μεταξύ!*

Vix dici potest quot locis Oratorum imprimis et Platonis fraudi fuerit similitudo vocum ΟCΙΟC (*ἔσιος*) et ΘΕΙΟC (*θεῖος*) cum derivatis. Quorum errorum pars sublata est, pars invitis criticis editorum sive incogitantia sive superstitione religiose propagatur. Quamquam quid facilius est quam clare discernere inter *ἔσιος* et *θεῖος*, quae quod literarum ductus attinet sane sunt simillima, usu et significatione vero valde disparia? "*Οσιος καὶ δίκαιος*, e. e. *ἔσιος καὶ νόμιμος* ut coniungantur, Graecitatis naturae congruum sed *θεῖος καὶ δίκαιος*, *θεῖος καὶ νόμιμος* non item. Recte igitur iam Valckenaerius in Schedis criticis in Dinarchi oratione contra Aristogitonem (p. 107 l. 32) pro *καὶ μὴ προδοῦναι τὴν θείαν καὶ (τὴν) εὐορκον ψῆφον* reposuit *τὴν δσίαν*.

In idem incidit Dobraeus (Advers. I, p. 315) qui plura exempla huius confusionis conquisivit.

Thuc. III, Cap. 82 cum alia tum haec verba corrupta sunt: — *καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις οὐ τῷ θεῷ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομήσαι*. Quae, quoniam de sententia constat, probabiliter coniectando multum sublevare posset aliquis, certa medela

sanare difficillimum foret nisi Dionysius locum nobis servasset. Exstat apud Dionysium: οὐ τῷ θείῳ καὶ νομίμῳ unde Valckenaerius noster in Schedis criticis eruit οὐ τῷ ὀσίῳ καὶ νομίμῳ atque eadem opera salutem affert Thucydidi ¹⁾. Iterum idem in mentem venisse videmus Dobraeo (Adverss. I, p. 58). Fidelis igitur hac in re summorum ingeniorum est concordia, optimum veri sigillum.

¹⁾ Quam utile sit in Thucydide legendo fragmenta et flosculos quos haud parca manu scriptis suis inseruit Dionysius Halicarnassensis cum pulvisculo excutere saepe evidentissimis demonstratum est exemplis. Utar praesenti occasione ut in eodem Thucydidis capite 82 meas quoque qualescumque vires experiar. Verba quae correctis continuo praecedunt haec sunt: οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας αἱ τοιαῦται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίαι. Luce clarius est quid nobilis rerum scriptor voluerit, licet veram suam sententiam simul et gravissime et brevissime expresserit. Quacum apte conferri possent v. c. quae de Aristide legimus apud Plutarchum (Reg. et Imperat. Apophth.): Ἀριστείδης δὲ ὁ δίκαιος ἀεὶ καὶ αὐτὸν ἐπολιτεύετο καὶ τὰς ἐταιρείας ἔφευγεν, ὥς τῆς ἀπὸ τῶν φίλων δυνάμεως ἀδικεῖν ἐπαυρούσης. At si quis vulgatam lectionem diligenter perpendere volet, intelliget, sat scio, quod equidem firmiter mihi persuasum habeo, neque Thucydidem neque quemquam alium sive oratorem sive historicum ita scribere potuisse. Primum enim oppositio inter ὠφελείας in Genitivo et πλεονεξίαι in Dativo neque usitata est neque iusta; tum *subiectum* ξύνοδοι, ni fallor, aegre caret suo *praedicato*. Quid multa? remedium reperisse mihi videor non nimis violentum. Suffecerit, si me audis, ultimum ἰῶτα *subscriptum* mutasse in *adscriptum* quo facto scriptoris manus extemplo pellucet. Neminem enim facile latebit ὠφελείας (ὠφελείας) levi errore exaratum esse pro ὠφελίαι (ὠφελίαι) ita ut locus in hunc modum constituendus sit: οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελίαι αἱ τοιαῦται ξύνοδοι ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίαι.

Confirmatur haec emendatio deserto testimonio Dionysii qui locum

Σ et Θ confusio nonnumquam non tam ex figurarum similitudine orta est quam ex pronuntiatione. Θ enim eodem fere modo efferebant quo Angli *th*.

In Bionis Ἐπιταφίῳ Ἀδωνίδος v. 54 editur:

ὀνάσκεῖς, ὦ τριπόδατε, πόθος δέ μοι ὡς ὄναρ ἔπτη.

Quamvis lubrica res sit Bucolicorum emendatio, hic tamen non dubitandum me iudice quin cum Valckenaerio mutandum sit: πόσις δέ μοι ὡς ὄναρ ἔπτη. cf. v. 50.

Z saepe in minuscula nec non in unciali scriptura interdum commutatur cum T et Ξ (si media lineola non est horizontalis). Sic saepe ἐξήτει pro ἐξήτει reponendum vice versa. (cf. Dorv. in Charit. p. 57) Iocularis est error nec tamen infrequens si ipse Iupiter optimus maximus vertit in articulum. Quod e. g. factum esse apud Clem. Alex. Strom. V, p. 716, acute vidit Valckenaerius (Diatr. in fragm. Euripid. Cap. VII, p. 63).

Ἀμφίων λέγει τῇ Ἀντιόπῃ·

οὐδὲ γὰρ λάθρα δοκῶ

Φωτὸς κακούργου σχήματ' ἐκμιμούμενον

σοὶ τήνδ' ἐς εὐνὴν, ὥσπερ ἄνθρωπον, μολεῖν.

„Causa vix videtur cur τήνδ' ἐς εὐνὴν dixerit: una litera mutata Iovis nomen ZHN[A] restituet”:

his verbis interpretatur: ὁ μὲν νοῦς ἐστὶ τοιοῦτος. Οὐ γὰρ ἐπὶ ταῖς κατὰ νόμον ὠφελείαις αἱ τῶν ἐταιρειῶν ἐγίγνοντο σύνοδοι, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρὰ τοὺς νόμους πλεονεκτεῖν.

Videndus etiam Isocrates (Phil. V, 40) ubi dicit: οἶδα γὰρ ὑπάσας τὰς πόλεις ὠμαλισμένας ὑπὸ τῶν συμφορῶν, ὥσθ' ἡγοῦμαι πολὺ μᾶλλον αὐτὰς αἰρήσεσθαι τὰς ἐκ τῆς ὁμονοίας ὠφελείας ἢ τὰς ἐκ τῶν τότε πραττεμένων πλεονεξίας.

σοὶ Ζῆν' ἐς εὐνὴν ὥσπερ ἄνθρωπον μολεῖν.

Prorsus eodem modo erratum a numismaticis qui in nummis Doricis Τὰν pro Ζὰν legebant.

H, K, N, Π TI, IT in utraque scriptura facillime inter se confundi possunt. Vix igitur ubique statuere possis utrum ex unciali locus labem contraxerit an ex minuscule. Quamquam huius rei quoque certa saepe adsunt indicia. Ἦνδάλιμος, ut hoc utar, monstrum lectionis pro κυδάλιμος unde natum sit clare apparet ex permutatione ν et υ atque eiusmodi quid usu venit formis σύγκλυδες et συνήλυδες identidem permixtis. E contra ex altero fonte procul dubio manarunt errores quos recenset Cobetus (Nov. Lect. p. 745) ubi H pro IC (ις) lectum. Nam ambabus his literis ις nullo spatio diremtis exit Kappa (Vide paullo infra).

Pro ἐξηρτισμένος apud Hesychium e. g. reponendum est ἐξηρτημένος (I, p. 375) et II, p. 233 ἐμβρόντητος pro ἐμβρόντιστος etc.

Idem valet de loco in Aristoph. Nubibus (v. 874 seqq.) inveterato mendo inquinato, ubi Socrates Phidippidem filium stulto patri non valde dissimilem his verbis deridet:

Ἴδου ἡκρέμαι' ὥς ἡλίθιον ἐφθέγγετο
καὶ τοῖσι χείλεσιν διερρηκῶσιν.
πῶς ἂν μάθοι ποθ' οὗτος ἀπόφευξιν δίκης
ἢ κλῆσιν ἢ χαύνωσιν ἀναπειστηρίαν;

Nam quid hic tandem sibi vellet ἢ κλῆσις, *testium citatio*, quae erat uniuscuiusque neque ulla quod sciam requirebat astutias? Mirum est neminem adhuc lucem

attulisse. Res est facillima. In schedis Valckenaerianis haec est brevis annotatiuncula:

ἡ κλήσιν L. κήλησιν Ar. Nubb. 875.

Summum virum rem acu tetigisse arbitror. Nam illud ipsum vocabulum κήλησις et saepius legitur cum χαύνωσις et aliis vocibus eiusdem significationis coniunctum et perapposite hic additur. Uno tantum exemplo defungar sed insigni. In Platonis Euthydemo urbanissimae irrisationis lepore perfuso dialogo et quasi in recentiores sophistas scripto pag. 289 E. Socrates acriter petit τοὺς λογοποιοὺς, vanum rhetorum genus quod cunctis philosophis et politicis praestare sibi videbatur, utrisque tamen erat inferius. Audiamus ipsum. „καὶ γὰρ μοι οἱ τε ἄνδρες οὗτοι οἱ λογοποιοὶ, ὅταν συγγένωμαι αὐτοῖς, ὑπερσοφοί, ὧ Κλεινία, δοκοῦσιν εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ τέχνη αὐτῶν θεσπεσία τις καὶ ὑψηλή. καὶ μέντοι οὐδὲν θαυμαστόν· ἔστι γὰρ τῆς τῶν ἐπιδῶν τέχνης μόριον, σμικρῷ τι ἐκείνης ὑποδεστέρα· ἡ μὲν γὰρ τῶν ἐπιδῶν ἔχεών τε καὶ Φαλαγγίων καὶ σκορπίων καὶ τῶν ἄλλων θηρίων τε καὶ νόσων κήλησίς ἐστιν, ἡ δὲ δικαστῶν τε καὶ ἐκκλησιαστῶν καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων κήλησίς τε καὶ παραμυθία τυγχάνει οὕσα”.

Dixerit forte aliquis: „Ambabus manibus speciosam Valckenaerii coniecturam amplecterer nisi novum impedimentum vehementer obstaret. Solemnis in talibus est particularum repetitio ἡ — ἡ quarum alteram omittere vix ac ne vix quidem licet”. Illi ita respondeo ut particulam rectius adesse concedam, vulgatam lectionem tamen semel abiectam non desiderem. Fieri sane potest

ut unus vel plures integri versus exciderint; nam ut nunc locus sese habet evidentissimam emendationem salvo metro perficere frustra sudo. Verum fortasse monstrabit felicior hora.

H et Π permutatio in omnibus libris subinde occurrit. Primus hoc corruptelae genus perspexit celeberrimus Paulus Leopardus et plura exempla sedulo comportavit Valkenaerius in Schedis: ἡέρι e. c. pro περὶ (Dorv. in Charit. p. 171) Πρόδοτον pro Ἡρόδοτον apud Maximum Tyrium, ἡιθόμην pro πιθόμην, ἡροπᾶν ἡμαρ pro πρόπαι ἡμαρ apud Hesychium, etc. Omnino operae pretium est inspicere Mnemos. IX, p. 308 seqq. ubi videbis in Epistola ad Hebraeos XI, 4 non legendum esse πίστει ΠΛΕΙΟΝΑ θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκε τῷ θεῷ sed ΗΔΕΙΟΝΑ i. e. ἡδίονα.

H et TI in utraque scriptura confunduntur, facillime autem in minuscula. Detexit hunc errorem Porsonus (Adverss. p. 95) in lepidissimo fragmento Hermiae quod aetatem tulit apud Athen. XIII, p. 563 e:

ἀκούσατ' ὃ Στώακες ἔμποροι λήρου
λόγων ὑποκριτῆρες οἱ μόνοι πάντα
τᾶν τοῖς πίναξι πρίνῃ τῷ σοφῷ δοῦναι
αὐτοὶ καταρροφεῖτε κ. τ. λ.

Corrigendum πρίν τι.

In Hyperidis oratione κατὰ Δημοσθένους § 20 scriptum erat: τοσοῦτον δ' ὃ ἄνδρες δικασταί, τοῦ πράγματος καταπεφρόντηκε. Rectissime Cob. Nov. Lect. p. 745 καταπεφρόννηκε. Idem Aristoph. Av. v. 23: τί δ' ἡ κορώνη (τι) τῆς ὁδοῦ λέγει πέρι; interpolatione deleta.

Contrario errore peccatum est in Euripidis *Alcestidis* v. 552 ioculariter corrupto, ut mirum mihi videatur quo pacto manifestum mendum editores ad hunc usque diem fugerit. Admetum, cum hospitio recipere vult Herculem, chorus oratione pedestri et tragoedia omnino indigna ¹⁾ ita alloquitur:

τί δρᾶς; τοιαύτης συμφορᾶς προκειμένης,
Ἄδμητε, τολμᾶς ξενοδοκεῖν; τί μῶρος εἶ;

Laudo equidem diligentiam attenti nescio cuius lectoris, quem in margine vetustae editionis annotasse reperi: Ἦ μῶρος εἶ; Nam quis umquam pronomen τί sic cum adiectivo coniunctum vidit?

H saepe habuerunt pro N vice versa, si non apparet rectusne esset medius ductus an obliquus. Quod imprimis in nominibus propriis factum. Sic apud Diod. Sicul. T. I, p. 384 nomen matris Apollinis abiit in Ἀντοῦν.

Vide praeterea Porsonum (*Adverss.* p. 140) in Athen. pag. 700 f. in integrum restituentem versum Philyllii:

καὶ λύχνον δίμυξον οἶσω καὶ θρυαλλίδ' ἦν δέη.

Liber MS. habet ἦν δ' ἐνί.

In Plat. *Phaed.* pag. 87 B, C. — καὶ εἴ τις ἀπιστῶν αὐτῷ ἀνερωτῆη. recte Dobraeus *Adv.* I, p. 151 ἀπισ-

¹⁾ Habet hoc Euripides interdum ut in summo eloquentiae studio sermonem quotidianum misceat verbis splendidis et magnificis. Vide γεύματος ἐνεκα Iphig. in Aul. v. 454 ubi ita loquentem facit Agamemnonem: εἶεν, τί φήσω πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμὴν;

τοίη. Erroris causa in aprico est. Aliter videtur Stallbaumio. At confer Hell. III, 4, 15 fine: ὥσπερ ἂν τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανοῦμενον προθύμως ζητοίη.

K, cum altera pars esset ductus rotundi, bipartito divulgum saepe peperit IC = ις. Contrario errore ις literis nullo spatio diremtis coaluit in κ.

Perridiculum sane est σφάλμα ubi somnolenti monachi ἄνδρας ἀρίστους *optimos viros* mutant in *ursos* (ἄρκτους). At noli in librariis quidquam mirari si ipsos scriptores quoque dormire videmus. Cuius rei exemplo est Athenaeus in Lib. XI, 500, c. qui totus in poculis nil doli suspicatus suavissime narrat etiam Dercylidam Lacedaemonium, virum callidissimum cognomine σκύφος appellatum fuisse idque commemorari ab Ephoro. Ὡ λῶσσε Ἀθήναιε εἴτ' ἀνηγρόμεν ὥς Φησιν Ἀριστοφάνης. Cui enim ignotus Sisyphus: ὁ κέρδιστος γένετ' ἀνδρῶν? quem revocat Porsonus (Adverss. p. 131).

Dextre olim Aeschyl. Choeph. v. 897 correxit Robortellus. In codice unico legitur:

ἐπίσχες, ὦ παῖ, τόνδε δ' αἶδεσαι, τέκνον,
μαστὸν πρὸς ὧ καὶ πολλὰ δὴ βρίζων ἄμα
οὐλοισιν ἐξήμελξας εὐτραφέας γάλα.

Poeta scripserat πρὸς ᾧ σύ.

Palmaria quoque est emendatio Hirschigii in Luciani *Saturnalibus*. (§ 25) ἐγὼ μὲν πάλα βασιλεὺς ὢν πέπαυμαι εἰς ὢν τοῖς παισὶ διανείμας τὴν ἀρχήν. Ubi codices εἰς ὢν, editores alii aliter. Ipse Lucianus dederat ΕΚΩΝ.

Ex hoc fonte perpetua confusio praepositionum ἐκ et εἰς de quibus vide Cap. VI.

Evanuit nonnumquam prior pars literae ut altera pars rotunda = Σ tantum supersit. Perperam e. g. καταστῆσαι pro κατακτῆσαι scriptum esse in Isocratis Panegyrico § 182 arguit optimus codex Urbinas atque simile vitium contraxit nomen proprium Κτησιλλῆς apud Xenophontem in Hell. VI, 2, 10 quod male abiit in Στησιλλῆς (cf. Cob. Var. Lect. p. 125).

Confunduntur inter se Φ, Τ, Χ, Ψ. Litera Φ antiquitus in hunc modum exarabant: †.

Haud difficile est intellectu quibus potissimum erroribus vetus haec scribendi forma ansam dederit, nempe commutationibus cum Τ et Χ. Literarum Φ et Τ cum Ψ confusio autem in omnibus libris frequens. Pauca exempla in re notissima sufficiunt.

Τ male lectum apud Euripidem (Troas. v. 275) in apographis nonnullis peperit monstrum lectionis Φοιτοβάμονος. Codex:

ἐγὼ δὲ τῷ πρόπολος ὁ τρίτοβάμονος χερὶ
 δευομένα βάντρον γεραιῶ κάρα.

Sine ullo iudicio in multis libris promiscue leguntur vocabula τύχη et ψυχὴ cum compositis et derivatis. Quod vitium iam ab antiquioribus philologis Stephano, Gesnero, Cantero, aliis compluribus locis tacite correctum est. Multa collecta habet Dorv. in Charit. p. 422 nec non Valckenaerius in schedis, qui monet de adverbio εὐτυχῶς in εὐψύχως mutando in Stob. Floril. p. 576. Simillimo loco eamdem medicinam facit Cobetus (Var. Lect. p. 6) nempe Dionys. Halic. Lib. IX, 29. ubi Reiskius speciosius quam verius correxerat ἀτυχῶς. Nam

summa constantia apud Veteres milites dicuntur εὐψύχως μάχεσθαι, εὐψύχως ἀγωνίζεσθαι, *fortiter pugnare, fortiter certare*; ἀτυχῶς μάχεσθαι nusquam legitur, quod sciam. Etenim non ipsum proelium infelix habetur a populis fortibus et bellicosis sed tristes belli vices et eventus.

Caeterum apud Oratores, apud Demosthenem imprimis, quaedam loca supersunt ubi optima res est huius observationis in tempore meminisse. Licet enim cuiusvis sit discernere inter *animum* et *fortunam*, nimia festinatio tamen et saeva quam plurima edendi cupido haud raro acutos editores coecis reddit similes.

Vidi interdum apud lexicographos perfecta εἰληχέναι et εἰληφέναι confusa. Dubito tamen an ex similitudine Φ et Χ natus sit error. Nam aoristi quoque permutantur (cf. Cob. Nov. Lect. p. 558).

Φ et Τ quoque inter se confundi exquisito exemplo me docuit Valekenarius. In quo memorando praesenti capiti finem impono et laetis auspiciis me accingor ad reliqua.

Servat Athenaeus (XIII, pag. 594 f.) pulcherrimum fragmentum Dicaearchi de monumento Pythionices τῆς καλῆς. Locus laudatus ita incipit. ταῦτ' δὲ πάθαι τις ἂν ἐπὶ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἀφικνούμενος κατὰ τὴν ἀπ' Ἐλευσῖνος τὴν ἱερὰν ὁδὸν καλουμένην. καὶ γὰρ ἐνταῦθα καταστὰς οὗ ἂν ᾗ τὸ πρῶτον ὃ τῆς Ἀθηνᾶς ἀφορώμενος νεῶς καὶ τὸ πόλισμα ὄψεται παρὰ τὴν ὁδὸν αὐτὴν ὠκοδομημένον μνημα κ. τ. λ. In his ᾗ — ἀφορώμενος Graecum non est. Cum Valekenario revocandae erunt tres literae fugitivae quas expulit similium vicinitas. Nam Dicaearchus dederat: ΟΤ ΑΝ ΦΑΝΗ.

CAPUT QUARTUM.

De characterē ligatō dicturus quod iam supra monui idem hic praemittendum duco errores et peccata orta ex scriptura unciali omnia se insinuasse in minusculam; ubi deinde ab imperitissimo quoque variis modis explicata et *correcta* scilicet pro levibus vulneribus morbi exstiterunt vixdum sanabiles. Late grassata est infelix ista mutandi temeritas quae de singulorum vocabulorum et sententiarum pondere parum sollicita omnia paullo impeditiora impia manu resecabat, lacunas suis ineptiis *λίαν δεινῶς* supplebat. Sed haec alias, nunc de literarum figuris. Plurima autem vitia in scriptura minuscula nascuntur ex compendiis et siglis sive neglectis sive perperam intellectis; haec suo loco ordine tractabo. At praeterea alia nonnulla animadvertenda sunt quibus ansam dederunt literarum ductus et nexus. Quamquam lectorum potius quam codicum haec sunt errata. Quicumque artem palaeographicam doctus ab idoneo praeceptore aliquot libros cum cura excusserit horum bonam partem non videbit;

inexercitati hominis vero non est legere quod scriptum est. Operae pretium est insigniora quaedam indicare quae tamquam scopuli in legendo vitanda sunt.

Litterae α , praesertim in finibus verborum, saepe hamulus adhaeret qui primo obtutu ab unoquoque habebitur pro ι vel υ . Inde saepe nominativi, dativi singularis, nominativi pluralis numeri cum magno sententiae detrimento permutantur ut $\tauοι\alpha\upsilon\tau\iota$ et $\tauοι\alpha\upsilon\tau\alpha$, $\xi\sigma\iota$ et $\xi\sigma\alpha$ etc. Verum etiam in mediis vocibus cave hanc caudam prolixam: sunt codices in quibus $\pi\alpha\zeta$ et $\pi\alpha\zeta$ vel intensissima acie vix distinguas.

Compluribus editoribus tamen haec observatio fraudi fuit cum semel admoniti ubique α suspicarentur, etiam ubi verum erat $\alpha\iota$. Luculentum exemplum habet Bastius (p. 884) cuius Commentatio Palaeographica Gregorio Corinthio adiecta ante hos sexaginta annos ultimum edita paucis iuniorum philologorum in manibus est. Verbum $\alpha\iota\gamma\iota\acute{\alpha}\zeta\epsilon\iota\nu$ (cf. Suid. in voce) in nescio quo lexico rhetorico ita explicatur: $\sigma\upsilon\delta' \alpha\iota\gamma\iota\acute{\alpha}\zeta\epsilon\iota\varsigma \epsilon\nu\theta\alpha\delta\iota \kappa\alpha\theta\acute{\eta}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma \acute{\alpha}\nu\tau\iota \tauο\upsilon \pi\epsilon\rho\iota\acute{\alpha}\gamma\omega\nu \lambda\alpha\lambda\epsilon\iota\varsigma$. Recte ille: $\acute{\alpha}\nu\tau\iota \tauο\upsilon \pi\epsilon\rho\iota \alpha\iota\gamma\omega\nu \lambda\alpha\lambda\epsilon\iota\varsigma$.

Eadem de causa commutarunt α et $\alpha\upsilon$. Perite Reiskius restituit locum Libanii: (Vol. IV, p. 859, 26) $\kappa\alpha\iota \piολλ\acute{\alpha} \acute{\alpha}\nu \epsilon\acute{\iota}\eta \lambda\acute{\epsilon}\gamma\epsilon\iota\nu \tilde{\alpha} \tauο\acute{\iota}\varsigma$ (Cod. $\alpha\upsilon \tauο\acute{\iota}\varsigma$) $\acute{\alpha}\piο\rho\omicron\upsilon\sigma\iota \Phi\acute{\iota}\lambda\omega\nu \sigma\upsilon\nu\acute{\epsilon}\zeta\epsilon\upsilon\kappa\tau\alpha\iota \chi\alpha\lambda\epsilon\pi\acute{\alpha}$. Confirmant hanc emendationem licet confirmationis non indigam meliores codices Parisienses teste Bastio.

Plane eiusdem praestantiae est coniectura H. Stephani in Plat. Phaed. ad fin.: $\sigma\upsilon\delta\acute{\epsilon}\nu\alpha \delta\upsilon\tau\iota\nu\alpha \sigma\upsilon \kappa\alpha\tau\acute{\epsilon}\kappa\lambda\alpha\sigma\epsilon\nu$. Ceteri $\kappa\alpha\tau\acute{\epsilon}\kappa\lambda\alpha\upsilon\sigma\epsilon\nu$.

Haec de α , $\alpha\iota$, $\alpha\upsilon$ sufficiant, si hoc unum epimetri instar addidero fuisse olim editorem Strabonis, qui ut plura ridicule sic Tom. VI, p. 554 ¹⁾ satis stulte finxit variam lectionem δικύνθου. O lepidum caput, quam vellem adhuc in vivis esses ut nasum criticum tibi gratularer! Sed dudum descendisti unde negant redire quemquam atque vix ullus superest tui similis.

α productiore lineola instructum in multis libris etiam ω valde simile est. Bis inde peccatum apud Hesychium in voce Μήδεα ²⁾ ubi codex Marcianus habet μήδεα τεξερύσας λα ἢ κυσὶν ἄμα δάσουσ. Locum restituit Mursurus in tempore recordatus Od. Σ, 87.

μήδεά τ' ἐξερύσας δ' ὦν κυσὶν ὦμα δάσασθαι.

Saepe α habitum est pro $\epsilon\iota$ et $\epsilon\upsilon$ si linea quae adhaeret et superne et inferne iusto est longior. Nam in diphthongis $\epsilon\iota$ et $\epsilon\upsilon$ litera ϵ induit formam exigui semicircelli.

Confusio α et $\epsilon\iota$ autem imprimis occurrit in vocibus perantiquis et obsoletis quae a recentioribus librariis non recte intelligebantur. Quod egregie cernitur in verbis contractis. Τιμεῖσθαι qui scribat pro τιμᾶσθαι non reperias sed παλαμείσθαι pro παλαμᾶσθαι, μαρτυρεῖσθαι pro μαρτύρασθαι passim occurrunt. Utile exemplum habes in vocabulo ἄτη. Fugit indoctos scribas sequioris aevi quam vim habeat HomERICA illa Ἄτη ἢ πάντα

¹⁾ τῆς δὲ κατασκευῆς τῶν ἱερῶν ἢ διὰ βεβαιότητα τοιαύτη. (Vide edit. Greg. Corinth. p. 952 in Indice).

²⁾ Cf. Edit. Schmidtii in voce.

ἀᾶται. Hinc factum ut saepe in varia monstra abeat. Vide Valcken. ad Ammon. p. 248 in Scholio misere corrupto ibique cf. Schol. Veneta. Clare tibi apparebit pro ἡ εἴτε legendum esse ἡ ἄτη.

De α et εῦ commutatis omnino adeundus est Montefalconius (Pal. Gr. p. 343) qui probabiliter me iudice emendat Herodotum (Lib. IV, 191) pro ἀκατάψευστα θηρία ἀκατάψευστα bestiae intractabiles reponens. Fugit haec emendatio editorum diligentiam, quorum Bekkerus et Kruegerus sequuntur Reiskium perfunctorie ut solet θηρία καταψευστά corrigentem, Dietschio nihil suboluit.

Frequentissimus hic error est in adiectivis et substantivis ab α privativo et εῦ incipientibus. Quis nescit, ut hoc utar, εὖλογον et ἄλογον e regione inter se esse opposita? Disputant tamen editores non sine ira et studio utrum horum quoque loco exaratum sit. Frustra; nulla enim est in talibus codicum auctoritas. Solo iudicio standum; τᾶλλα κωφὰ καὶ τυφλά. Apud Lucianum de Sacrif. § 13 e. c. cum Cobeto corrigendum: καὶ τί γὰρ οὐκ ἀσεβὲς ἐπιτελεῖν; (Vide Var. Lect. p. 121 ubi multa ex hoc genere affert.) et sic ubique legendum quod postulat verborum contextus.

β qua forma etiamnunc utimur scriptum nonnumquam habetur pro θ vice versa: βίου et θείου inde permutata, λαβεῖν et λαθεῖν ¹⁾ fuit etiam qui pro participio aoristi verbi καθαίρειν legeret καθήρας.

¹⁾ Aristoph. Eccles. V, 26 ita editur a Dindorfio:

ἡ θαῖμάτια τᾶνδρεῖα κλεψάσαις λαβεῖν

ἦν χαλεπὸν αὐταῖς.

Equidem praefero lectionem edit. Burmannianae λαθεῖν.

Longe frequentior est confusio huius literae cum υ (μ , η , κ , α , ω). Noli tamen propterea cum Montefalconio in animum inducere ipsam figuram β antiquiore forma his erroribus ansam dedisse, quos procul dubio peperit vitiosa sequiorum *συνήθεια*, β et υ (v , w) plane eodem sono efferentium. Sunt libri MSS. ubi *ypsilon* literam *bêta* funditus expulit.

Passim exarata sunt v. c. *υάρυαροι*, *λαῦρον*, *αὔακιον* pro *βάρβαροι*, *λάβρον*, *ἄβάκιον* etc. Haud raro inde in Lexicis pro υ et β (Digamma Aeol.) editur μ ut *μελδόμενος*, *ἐπιθυμῶν* apud Hesychium pro *Γελδόμενος*.

γ ea est infelicitate figurae ut in utraque scriptura ad complures alias literas similitudine accedat. In minuscula parum differt ab:

ν , si haec litera iusto est longior atque infra lineam porrigitur. Hinc in pravis editionibus Aristophanis commutantur *τουτονι* et *τουτογι* (vide e. c. Thesmophor. v. 880). Eiusmodi est vitium quod deprehendit Bastius (Not. ad Greg. pag. 393) in Apollonii Dyscoli libro *de adverbiiis*: *εὐγαίᾳς ἐβάλλοντο* imo vero *εὐναίᾳς ἐβάλλοντο* (= *εὐνᾶς* i. e. ancoras).

Praeterea γ interdum non multum dissimile est ρ et $\rho\iota$ continuo ductu scriptis. Quod imprimis usu venit adiectivis in *ήριος* et *ηγδς* exeuntibus. Alia huius confusiois exempla non sunt admodum multa.

δ , si duo puncta sibi imposita habet valet $\delta\iota$. Permiscentur inde δ' et $\delta\iota$ ($\delta\epsilon$ et $\delta\iota\alpha$). Idem factum ubi apex huius literae solito magis deorsum demissa erat. Finxit inde Villoisonus verbum *ἀναδιστάναι* Graecis igno-

tum in Schol. Ven. ad Il. β, 273 ubi nemo hoc agens non legeret ἀνὰ δ' ἔσται.

Nonnumquam etiam pars superior pro nexu habita; altera pro ο. Quae aurea est observatio G. Koenii ad Greg. Cor. p. 120. Apud Hesychium e. c. εὐοίαιον legitur pro εὐδίκαιον quod paullo supra habet. Passim confusa sunt adiectiva δίκαιος et οἰκείος quod nuper exquisito exemplo confirmavit Badhamus in Thuc. III, 68 locum corruptum ita constituens: καὶ ὅτι ὕστερον — — κατ' οἰκείας οὐκ ἐδέξαντο — — τῇ ἐκυτῶν οἰκείᾳ βουλήσει. Eiusdem scriptoris eadem medicina locum sanavit Cobetus ¹⁾ plura ex hoc genere alias se daturum pollicitus: (Lib. IV, 15) — ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλη τὰ τέλη καταβάντας ἐς τὸ στρατόπεδον βουλεύειν παραχρῆμα δρωῶντας ὅ,τι ἂν δοκῇ. Est sane aliquid inter δρᾶν et ὀρᾶν quamquam non omnibus ita visum est ²⁾.

De η et κ invicem permutatis dixi Cap. III. Hoc tantum addam in minuscula scriptura imprimis cavendos esse errores in coniunctione literarum κυ, ην, υυ (= βυ) etc. Qua de re operae pretium est adhibere eximias observationes Porsoni ad Hom. Od. Ξ v. 206, ubi Scholia dant variam lectionem ἡνδαλίμοισι pro κυδαλίμοισι.

Litera ι in variis libris diversissimis modis indicatur: adscribitur, subscribitur, suprascribitur, saepe etiam plane

¹⁾ Cf. Obs. in Hyperid. Orat. funebr. p. 51 seq. ubi v. c. multa exempla addidit ex Schedis Valckenaerianis.

²⁾ Miror Apollonium Dyscolum sagacissimum grammaticum scripsisse: τὸ δρῶ σημαίνει καὶ τὸ ὀρῶ ἀφ' οὗ καὶ τὸ δραπέζειν καὶ τὸ δραπέτης ὁ ἐπιβλέπων. (περὶ Ἐπιρρ. Bekk. An. 549, 22).

negligitur. Inde nominativi et dativi primae declinationis frequenter confusi. Exemplum dedi Cap. III, in Thucyd. Lib. III, Cap. 82. Caeterum in compluribus codicibus ι notari solet uno vel duobus punctis. Id cum fit, facillime spiritus et accentus omittuntur, certaue lux unice expectanda ἐκ τῶν συμφραζομένων.

λ ut sponte intelligitur facillime commutatur cum χ . Idoneum exemplum exhibet Dorvillius (Animadv. in Charit. p. 330) in vocibus ἔλγεται et ἔχγεται. In notis numerorum potissimum multi errores ex hoc fonte fluxerunt.

De ξ et ζ vide Cap. III.

Saepe uno ductu exarantur literae $\tau\rho$ et $\tau\iota$ qui ductus simillimus esse potest figurae ξ . Hinc crebra permutatio inter $\xi\xi$ et $\xi\tau\iota$, $\alpha\xi\iota\omicron\varsigma$ et $\alpha\iota\tau\iota\omicron\varsigma$. Animadvertendum quoque quod monet Cobetus de verbis $\delta\xi\acute{\upsilon}\nu\epsilon\iota\nu$ et $\delta\tau\rho\acute{\upsilon}\nu\epsilon\iota\nu$ inter se mixtis, (Nov. Lect. p. 80 seq.) exemplo allato ex secundo libro Maccabaeorum IX, 7: $\pi\ddot{\upsilon}\rho$ $\pi\nu\acute{\epsilon}\omega\nu$ $\tau\omicron\iota\varsigma$ $\theta\upsilon\mu\omicron\iota\varsigma$ $\kappa\alpha\iota$ $\kappa\epsilon\lambda\epsilon\acute{\upsilon}\omega\nu$ $\epsilon\pi\omicron\xi\acute{\upsilon}\nu\epsilon\iota\nu$ $\tau\eta\nu$ $\pi\omicron\rho\epsilon\acute{\iota}\alpha\nu$ (L. $\epsilon\pi\omicron\tau\rho\acute{\upsilon}\nu\epsilon\iota\nu$).

Errorem ex hoc genere mihi deprehendisse videor in Scholiis ad Od. N. 174. Verba facit rex Alcinous in hunc modum:

ὦ πόποι, ἦ μάλα δὴ με παλαίφατα θέσφαθ' ἰκάνει
πατὴρ δ' ἐμοῦ, ὃς ἔφασκε Πόσειδάων' ἀγάζεσθαι
ἡμῖν, οὐνεκα πομποὶ ἀπήμονες εἰμὲν ἀπάντων.

Ad ultima verba Scholiastes annotat: ὅτι καὶ τῶν μὴ ἀναξίων ἀπήμονες, μὴ ἐὼντες αὐτοὺς πημáινεσθαι. Fateor haec ut nunc sunt aliquo modo explicari posse, si

ad ἀναξίων suppleveris *πημαίνεσθαι*, sed verisimilius mihi videtur τῶν μὴ ἀναιτίων.

ρ facillime confunditur cum ο, quoniam tenuis uncinulus huius literae sub rotunditate *παρὰ λόγως* crassa vix cernitur. Nomen proprium Οἶνων inde quod legebatur olim apud Isocratem ex Harpocrate correctione in Πίνων (vide Harp. in voce cum nota Maussaci).

τρ si uno ductu exarantur, τ interdum a ρ absorbetur. Quod ut tibi persuadeas prorsus necesse est varias scripturas ex ipsis libris MSS. observasse, nam formam τρ neque facile describerem neque typis repraesentari posset. Multo adhuc frequentior est contrarius error. Cuius luculentum exemplum praebet Xenophon (Hell. Lib. VI, 5, 7) ubi ante Dobraeum edebatur: ἡττώμενοι δ' οἱ περὶ τὸν Πρόξενον καὶ Καλλίβιον ἐν τοῖς θεωροῖς. Legendum: ἐν τοῖς θεωροῖς¹⁾. Nam θεωροὶ certa analogia Dorice appellantur θεωροί. Aliud exemplum habemus in Isocratis Panathenaico § 50. Exhibet Urbinas: εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν ποιήσαντων τροπὴν ἅπαντος τοῦ πολέμου, reliqui codices βροπὴν, quod longe praestat.

Φ quoque ex figura τρ natum esse, quod commemorare oblitus est Bastius, non mirum est. Hinc factum ut compluribus locis pro —τραγεῖν —φαγεῖν legatur. Primus quod sciam hunc errorum fontem aperuit Cobetus in Nov. Lect. p. 175 ubi affert duo exempla ex Plutarcho de quorum emendatione liquido constat ex Livio et I. Obsequente. Vide apud ipsum.

¹⁾ Cf. Dobr. Adv. I, pag. 129.

σ iunctum θ , π , χ , facile negligitur. Contra minutus hamulus literis θ , π et χ additus interdum perperam habetur pro σ . Exempla in perfectis passivis dedit Dorrillius in Charit. p. 403.

In Schol. ad Od. N. v. 10 seqq.

(εἴματα μὲν δὴ ξείνῳ εὐξέστη ἐνὶ χηλῶ
 κείται καὶ χρυσὸς πολυδαίδαλος, ἄλλα τε πάντα
 δῶρ' ὅσα Φαιήκων βουληφόροι ἐνθαδ' ἐνεικαν.)

mendum inest manifestum.

Observat Scholiastes: εὐπρεπῶς δὲ τὸν λόγον ἐξήνεγκεν οὐκ ἄντικρυς φήσας ὅτι ἔλαβες μὲν καὶ ἐσθῆτα καὶ χρυσὸν καὶ ἄλλα δῶρα, νῦν δὲ καὶ τρίποδά σοι καὶ λέβητα κατ' ἄνδρα προσθήσομεν κ. τ. λ. Neminem opinor latet quid velit noster, at nihilominus doctissimos editores fugit vitium dictionis. προσθήσομεν λέβητα ridiculum est; tu adde σ : προσθήσομεν.

De ϕ et ψ invicem permutatis vide Cap. III. Variarum lectiones nonnumquam afferuntur $\delta\phi\epsilon\iota\varsigma$ et $\delta\psi\epsilon\iota\varsigma$, $\phi\acute{\iota}\lambda\omicron\iota$ et $\psi\acute{\iota}\lambda\omicron\iota$ etc.

Saepe numero solum ϕ legitur pro $\phi\rho$ e. g. τᾶφος pro τᾶφρος, (vide var. lect. ad Lycurgi Leocrat. p. 153, 27) Φονικῶς in margine librorum pro Φρονίμως, ἔφασαν pro ἔφρασαν etc. Contra omnem analogiam pertinaciter defenditur Φατρία pro Φρατρία¹⁾. Neque rarus con-

¹⁾ Eodem modo ρ excidit post $\sigma\tau$: ἀβέλλει, στέφει habet Hesychius. Lege sodes: ἀτέλλει, στρέφει.

trarius error. Causa inde est repetenda quod ϕ et ρ per unam notam tachygraphicam connectuntur. (Cf. Valck. ad Herod. p. 207). Simile quid valet de ϕ et $\phi\theta$. Erratum imprimis in verbis recentioribus inauditis. Abiit e. c. $\xi\phi\theta\eta$ in $\xi\phi\eta$, — $\phi\theta\epsilon\rho\omicron\mu\alpha\iota$ in — $\phi\epsilon\rho\omicron\mu\alpha\iota$ etc.

CAPUT QUINTUM.

Usus compendiorum, si unum N finale exceperis per lineolam praecedenti literae suprapositam expressum, invaluit saeculo nono simul cum caractere ligato. A quo inde tempore quidquid scribendi laborem aliqua ex parte minuere potest cupide a librariis frequentatur. At compendiis multo antiquiores occurrunt paucorum aliquot substantivorum abbreviationes iam in vetustissimis libris solemnes, quae ex Bibliis caeterisque Christianorum scriptis in reliquos codices invectae sunt. Quasnam voces potissimum abbreviare placuerit res ipsa clamat. Nempe praeter nomina propria ut *Ἰησοῦς*, *Ἰσραήλ*, *Δαυὶδ*, *Ἱερουσαλήμ* alia, quae quavis pagina plus semel leguntur, haecce imprimis: *θεὸς*, *ἄνθρωπος*, *πατήρ*, *μήτηρ*, *υἶος*, *πνεῦμα*, *κύριος*, *σωτήρ*, *οὐρανός*, *σταυρός*. Fit abbreviatio summa constantia in hunc modum: omittuntur literae mediae; reliquis supraponitur linea horizontalis, e. c.: $\overline{ANOC} = \text{ἄνθρωπος}$, $\overline{\Theta C} = \text{θεὸς}$, $\overline{KC} = \text{κύριος}$,

$\overline{\Pi\text{HP}}$, $\overline{\text{MHP}}$, $\overline{\text{πατήρ}}$, $\overline{\text{μήτηρ}}$, $\overline{\text{CHP}}$ = $\overline{\text{σωτήρ}}$, $\overline{\text{CTPOC}}$ = $\overline{\text{σταυρός}}$. Porro: $\overline{\text{T}\overline{\text{T}}}$ = $\overline{\text{υἱοῦ}}$ in *genitivo*, $\overline{\text{X}\overline{\Omega}}$ = $\overline{\text{χριστοῦ}}$, $\overline{\text{OTNON}}$ = $\overline{\text{οὐρανόν}}$. Nec non in compositis et derivatis: $\overline{\text{Φιλανός}}$ = $\overline{\text{Φιλάνθρωπος}}$, $\overline{\text{Φιλοπρίς}}$ = $\overline{\text{Φιλόπατρις}}$, $\overline{\text{σρία}}$ = $\overline{\text{σωτηρία}}$, $\overline{\text{πρικίος}}$ = $\overline{\text{πατρικίος}}$, $\overline{\text{προκλῆς}}$ = $\overline{\text{πατροκλῆς}}$, $\overline{\text{στρῶσαι}}$ = $\overline{\text{σταυρῶσαι}}$ etc. Iam videamus quantis erroribus lapsi sint viri eruditi lineam illam horizontalem aut incaute negligendo aut alieno loco apponendo.

Saepe $\overline{\text{ΘC}}$ vertit in pronomen relativum, saepe deus in pronomen. Nota est membranarum discrepantia in Pauli Epist. I ad Timotheum Cap. III ad fin. *καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. θεὸς (alii θες) ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι κ. τ. λ.* ubi *θεὸς*, quae est vulgata lectio, vehementer turbat verborum ordinem et nexum. At neque solum pronomen admodum placet. Ideo cogitavi an forte legendum esset: *θεὸς θες*. Nil tamen statuo; videant docti theologi hoc admoniti saepe a male sedulo correctore pro dittographia deletam esse quae non erat. Cuius rei niti-dum exemplum praebent priores editiones Stob. Ecl. Phys.

Quaestio ponitur T. II, Cap. I, 17 an homo natus sit *πρὸς κοινωνίαν* neene. Respondetur *πρὸς κοινωνίαν. ὑπὸ τίνος; ὑπὸ τῆς φύσεως. Τίνος οὔσης καὶ ποίας; διαικούσης τα ἄλλα.* Sequitur deinde: *καὶ πότερον οὔσης ἢ μή;* Parum aut nihil in philosophis mirandum, sed vix cogitari potest qui tam stolide disputaret. Revoca cum Cobeto literas quae exciderunt *θῦ* post *πότερον* et statim omnia sana erunt et perspicua.

Lubet nunc ex Schedis Valckenaerianis in lucem protrahere emendationem si non „certo certiore”, ut aiunt,

at valde speciosam tamen. Paucis philologis ignota est epistola Menecratis medici Syracusani ad Philippum (Athen. Lib. VI, pag. 289, d) his verbis incipiens: Μενεκράτης Ζεὺς (nam alter Iupiter sibi videbatur Menecrates, ipse quoque coetu non mortalium sed deorum cinctus (cf. pag. 289 b et c)) Μενεκράτης Ζεὺς Φιλίππῳ χαίρειν. Cui Philippus ita per iocum respondit: Φίλιππος Μενεκράτει ὑγιαίνειν. Comparat se satis ridicule novus deorum hominumque pater cum rege Macedoniae, ita scribens: τοιγαροῦν σὲ μὲν Μακεδόνες δορυφοροῦσιν, ἐμὲ δὲ καὶ οἱ μέλλοντες ἔσσεσθαι. Ζεὺς γὰρ ἐγὼ αὐτοῖς βίον παρέχω.

Vix ultima explicari possunt. Probabiliter autem Meinekus inseruit ἀεὶ quod saepe excidit. Adde Valckenarianum θεοὶ pro οἱ et habebis verba bene Graeca. Omnino vide apud Athenaeum quae deinceps narrantur.

Haec de coelicolis, iam videamus de mortalibus.

Qui *homines insipientes*'' (ἄνοι) erant interdum descriptum incuria conversi sunt in *dementes* et *asinos* (ἄνους, ἔνους) nil tale commeriti. — Multa ex hoc corruptelae genere felicissime restituit Bentleius, quem vide sis in Menandr. p. 66 ubi ex ἈΝΩ elicit genuinum ΑΝΩ ἄνω, aliquanto melius quam Grotius qui mutaverat βροτῶν.

Eadem medicina adhibenda vitiosae scripturae quam ad hunc usque diem alit locus Athenaei (Lib. VIII, p. 367 b) Colloquuntur οἱ δειπνοσοφισταὶ more suo seque invicem admirantur. Gravissimas quaestiones ponit Ulpianus, primum de adiectivo τακερὲς, deinde de usu verborum νᾶπυ et σίναπυ etc. Per quam ingeniose respondet ὁ καλὸς Ζωίλος, cum alia nova docens tum insignes

quasdam etymologias in medium proferens. Quem animi causa audiamus disputantem: νᾶπυ μὲν γὰρ οἶον νᾶφυ, ὅτι ἐστέρηται φύσεως· ἀφύες γὰρ καὶ μικρὸν ὥσπερ καὶ ἡ ἀφύη. σίναπυ δ' ὅτι σίνεταί τοὺς ᾤπας ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς καὶ τὸ κρόμμυον ὅτι τὰς κόρας μύομεν. Finem autem facit his verbis: ἡμεῖς μὲν οὖν σοι τοσαῦτα, καλὲ ἄνθρωπε, ζητοῦντι συνεισευπορήσαμεν, σὺ δὲ ἡμῖν ἀποκρίνασθαι δίκαιος εἶ... κ.τ.λ. Sed nemo neque Graece neque in alia lingua quod sciam sic amicum compellat: ὦ καλὲ ἄνθρωπε, quod ridiculum est. Quid igitur? Repone sodes ὦ καλὲ Οὐλπιανέ. Quod quo facilius tibi persuadeas sic habeto: excidisse aut evanuisse aliquot literas; ἀνὲ quod supererat a librario habitum esse pro ανε, ἄνθρωπε.

ἄνων nonnumquam sine linea horizontali exaratum habuerunt pro ἀνδρῶν vel ἄλλων. Nec non contrarius error occurrit.

Elegans est emendatio G. Dindorfii in Aesch. Prom. v. 155 ubi restituit:

ὡς μήτε θεῶν μήτε τις ἀνδρῶν
τοῖς δ' ἐγεγύθει¹⁾.

Nam quod olim edebatur ὡς μήτε θεὸς μήτε τις ἄλλος multis de causis stare non potest.

Manifesto vitio locum ex Xenoph. Symposio II, 24, liberat Cobetus: Δοκεῖ μέντοι μοι καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν σώματα ταῦτὰ πᾶσχειν, ἅπερ καὶ τὰ τῶν ἐν γῇ φύομένων. Imo τῶν ἀνθρώπων, nam prorsus idem valet

¹⁾ Vide supra, Cap. III.

de corporibus muliebribus. Vitium pervetustum esse patet ex Athen. pag. 504 c, ubi iam comparet.

Nomen substantivum κύριος (ΚC) saepissime a scribis inepte in libros invectum est. Vocativus κύριε (κε) imprimis noto pronuntiationis vitio nascitur ex καί. Qui error in Sacra Scriptura, praesertim in V. T. tam levis est quam excusabilis. Simile quid accidit pio monacho qui quum in codice Athenaei legisset νῆες κε *naves quinque et viginti*, oscitanter depingeret: νῆες κύριε i. e. *naves. o Domine!*

Postea eandem abbreviationem usurpabant pro adiectivo κύριος. Unde factum ut formas κύριοι, κυρίαί (κοι, και) ante καὶ tamquam dittographias expunxerint. Vide e. c. locum Luciani in Tyrannicida § 10: ἀλλὰ πάντα εἰρήνης μεστὰ καὶ πάντες οἱ νόμοι καὶ ἐλευθερία σαφὴς καὶ δημοκρατία βέβαιος καὶ γάμοι ἀνύβριστοι κ. τ. λ. ubi οἱ νόμοι suum sibi adiectivum vehementer requirunt. Salutem attulit vir doctus rescribendo: οἱ νόμοι κοί (κύριοι) καὶ etc.

Quam ridicule labi possit qui TC quod significat *vidēs* acceperit pro integro vocabulo vel pueri intelligant. Istiusmodi enim ἀκρισίῃ filii familias frugi et abstinentes repente sues facti; quodque etiam insolentius est, regii iuvenes evadunt qui ante porci erant.

Inspiciendum e. c. Apoll. Soph. Lexic. Hom. in voce ἀνακτορίῃσι ubi ita legimus ¹⁾:

ἀνακτορίῃσι, ταῖς τοῦ ἀνάκτου(ος) οἷον τοῦ δεσπότου·
δειπνήσας ἅμ' ὕεσσιν ἀνακτορίῃσιν ἐπέσθω (Od. O. 397)

¹⁾ Edit. Bekk. 1833.

ἔνιοι δὲ ταῖς ἡγεμονίαις συνεπακολουθεῖτω. ὁ δὲ Ἀρίσταρχος (?) τοῖς τῶν ἀνακτόρων υἱᾶσι· ὅπερ ἐστὶ βέλτιον (?). Satis mendose, ut luce clarius apparet ex ipso rerum, quae in Odyssea narrantur, contextu et ex Hesychio (in voce); neque mirum locum Apollonii plus semel a criticis commemoratum esse si quis vellet lepide traducere incredibilem scribarum editorumque incogitantiam. Illud equidem miror G. Dindorfium virum celeberrimum, qui Schol. in Od. pag. 616 verba Apollonii ad calcem adiecit, manifestum errorem non correxisse.

$\overline{\Pi\eta\mu}$ = $\overline{\mu\alpha\tau\eta\rho}$ ($\overline{\mu\alpha\tau\epsilon\rho}$, $\overline{\mu\alpha\tau\iota}$, $\overline{\mu\alpha\alpha}$, $\overline{\mu\alpha\epsilon\rho}$) in vocativo praesertim cum $\mu\epsilon\rho$ et $\mu\epsilon\rho\iota$ commutarunt.

Eur. Ion. v. 587 seq.

(ἐγὼ δὲ τὴν μὲν συμφορὰν ἀσπάζομαι
πατέρα σ' ἀνευρών· ὧν δὲ γιγνώσκω $\mu\epsilon\rho\iota$
ἄκουσον.)

Dobraeus vir maximae auctoritatis mavult $\overline{\mu\epsilon\rho}$ i. e. $\mu\alpha\tau\epsilon\rho$, quod mihi tamen suspectum est. Certiora quaedam conguessit Valekenarius in Schedis. Edebatur e. c. apud Hesychium: Ἐνηγες, σάφρων, ἀγαθός, ἀληθής, $\mu\alpha\tau\rho\tilde{\omega}\varsigma$. Acute Bentleius: $\mu\alpha\tau\rho\tilde{\omega}\varsigma$.

Perpetua est in libris confusio nominum $\overline{\mu\alpha\tau\rho\kappa\lambda\eta\varsigma}$ et $\overline{\mu\alpha\tau\rho\kappa\lambda\eta\varsigma}$ ($\overline{\mu\alpha\tau\rho\kappa\lambda\eta\varsigma}$). Apud Herodotum v. c. (Lib. VIII, 130) tyrannus Epidaurius perperam olim appellatus est Patrocles (Cf. Pausan. II, 28).

Similibus erroribus ansam dedit forma $\overline{\mu\eta\tau\rho}$ ($\overline{\mu\eta\tau\rho}$) $\mu\eta\tau\rho$ cum derivatis.

$\overline{\omicron\tau\eta\omicron\varsigma}$ = $\omicron\tau\eta\omicron\varsigma$ (nec non $\overline{\omicron\tau\eta\omicron\varsigma}$ = $\omicron\tau\eta\omicron\varsigma$) doctos editores probe decepit. Praeclarum exemplum

habet G. Canterus in Nov. Lect. Lib. VIII Cap. 19 ubi ita scribit: „In Responsis quae (in Iust. Mart. Lib.) orthodoxis dantur, quaestione sexagesima quaeritur, si nocte sol lateat, cur coelum sphaericam figuram non habeat. Deinde similitudo profertur; cuius prior pars deest, posterior sic effertur: οὗτος οὖν ὃς ἐπίκειται τῇ γῇ, nobis autem haec ita videntur restituenda, οὕτως οὐρανὸς ἐπίκειται τῇ γῇ, nam *συνος* olim recte scriptum ab imperitis in *συν* et *ὃς* fuit divisum. Itaque recte huc quae subiunguntur conveniunt, καὶ ὁ μὲν διὰ τὸ κοῦφον ἀνωφερής· ἡ δὲ διὰ τὸ βαρὺ ἐστὶ κατωφερής.”

Si quis huius emendationis persentiscit evidentiam et praestantiam idem ille suo pretio aestimabit coniecturam Valekenacrii in Aeschyl. Eumenid. v. 567. Incipit dea Minerva hisce verbis:

κήρυττε, κήρυξ, καὶ στρατὸν κατειργαθοῦ,
) —) εἴτ' οὖν διάτορος Τυρσηνικῇ
 σάλπιγγ' βροτείου πνεύματος πληρουμένη
 ὑπέρτονον γήρυμα φαίνεται στρατῷ.

Ita pulcherrima ῥῆσις editur a Dindorfio, qui, pace v. cl. dictum esto, lacunam in secundo versu parum probabiliter indicavit; nam licet irreparabile damnum huic loco illatum esset, ἐκ τῶν συμφραζομένων tamen liquido constaret ab εἴτα ordiendum esse. Εἴτ' οὖν tritissima quidem est particularum coniunctio sed alio sensu usurpatur huic loco minime idoneo. (Vide e. c. Eurip. Heracl. v. 149 εἴτ' οὖν εἴτε μὴ γενήσεται) Enixe enim verborum contextus postulat: *primum* *deinde*, nihil

aliud. Quid multa? ope Valekenaei manus poetae revocari potest. Est in Schedis haec brevissima annotatiuncula: „Aesch. Eum. 570 οὖν I. οὐνον. Quod ingeniosissimum inventum statim mihi placebat. Re bene perpensa ut spero, numeros in hunc modum constituo:

— — | ◡ — | ◡ ◡ ◡ | ◡ — | ◡ — | ◡ — ¹⁾

κἄτ' οὐρανοῦ διάτορος (ῥ) τυρσηνικῇ
σάλπιγξ βροτείου πνεύματος πληρουμένη
ὑπέρτονον γήρυμα Φαινέτω στρατῶ.

Excidit ut videtur syllaba longa in pede quarto quod sexcenties factum cum litera H ante TI et TT (Vide Cap. III). Hanc igitur inserui de meo. Quod rectene an iniuria fecerim iudicium pernitto lectori, qui si erravero velim meliora me doceat.

Litera X cui implexum est ρ significat χρόνος vel χρυστός vel χρυσός vel χρυσόστομος. Confusionis exempla rara sunt at occurrunt tamen, singularis ἀνκισθησίως indicia. Fuit v. c. qui Platonis locum ex libro de Legg. II, p. 672 C. ita legeret ²⁾: ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρυσοστόμῳ ἐν ᾧ μήπω κέκνηται τὴν οἰκίαν Φρόνησιν. Eiusdem erat paullo infra exarare: χρυσόστομος γὰρ οὐ διδάσκει Φρόνησιν ἀλλὰ φύτις καὶ ὀρθὴ δίκαια!

Crebro librarii utuntur nota quadam tachygraphica quae hic typis repraesentari non potest. Ponitur pro

¹⁾ Metri causa cf. e. c. Eurip. Troad. v. 501:

πέπλων λακίσματ' ἀδόκιμ' ὀλβίους ἔχειν.

²⁾ In Appendice Florent. Parall. Sacr. Io. Damasc. a Gaisfordio Stob. Floril. subiecto p. 4, c et p. 14, r. Cf. Cob. Var. Lect. p. 14.

Ἀπόλλων, ἥλιος, χρυσός. Etiam Apollonius hoc compendio indicatur unde mihi nata est suspicio Apollonium Sophistam interdum cum Heliodoro confusum esse ¹⁾.

Accuratissime de hoc corruptelae genere egit Gaisfordus ad Hesiodum in Poët. Gr. Min. I, 113. Sustulit olim vitium Dindorfius in Harpocrate v. θεμιστεύειν ubi Stanleius (ad Aeschyl. Eum. v. 2) divinarat πρὸ τοῦ Φοίβου. Alia exempla qui huius observationis memor est facili negotio deprehendet in Bekkeri Anecdosis.

De commutatione ἥλιος cum χρυσός agens Bastius exempli instar p. 834 laudat locum Eustathii de Persis haec dicentis: τιμῶσι δὲ καὶ τὸ πῦρ καὶ δι' αὐτὸ τὸν χρυσὸν (L. τὸν ἥλιον) οἷα πυρσεῖδ' ὄντα.

¹⁾ Vide Cap. VII de compendiis Nom. Propr.

Ad ὑδροφῶρια in Photii Lexico (ἐστὶ πένθιμος Ἀθήνησιν ἐπὶ ταῖς ἐν τῷ κατακλυσμῷ ἀπολομένοις ὡς Ἀπολλώνιος.) Naberus v. cl. annotat: (Tom. II, p. 237) „Hesychius. Miror hic laudari Apollonium; fortasse aliud quid latet”. Cogitabam an pro Apollonio legendum esset Heliodorus quem constat non carmina HomERICA tantum sed comoediam Atticam quoque attigisse (Vide quae disputat Naberus Tom. I, p. 121). Ea me opinio fefellit ut nunc video; nihil mutandum est. Idem Apollonius qui hic commemoratur etiam aliunde notus. Nempe ex Athenaeo p. 191 f. ubi ita legimus: „καὶ παρ' Αἰγυπτίοις δὲ τὸ παλαιὸν σωφρονικῶς διεξήγετο τὸ τῶν συμποσίων γένος, καθάπερ εἴρηκεν Ἀπολλώνιος ὁ περὶ ἑορτῶν γεγραφώς.

CAPUT SEXTUM.

Quandoquidem innumeris erroribus ansam dedisse constat perpetua praepositionum permutatio, huius rei causas paullo enucleatius si potero exponam. Multas egregias observationes, quae huc faciunt, dedit Bastius in Epistola critica ad Boissonadium atque in notis ad Gregorium; nonnulla vero, quae scire magnopere refert, non attigit. Post Bastium e professo de praepositionibus egit Walz (Epist. ad Boiss. 1831). Is, ut libere dicam quod sentio, „post *μεγάλα* Bastii *δεῖπνον*” non dedit exquisita quaedam *τεμάχῃ* sed indigestam discrepantium lectionum farraginem. Insunt quaedam optimae notae sed maior pars rectius abesset. Namque in observationibus palaeographicis praecipuam vim habet illud *μηδὲν ἄγαν*. Lubenter igitur hanc *πυλὸν μαθημὸς ὄννην* effugio satis habiturus si ea dederō quae explorata sunt et luculentis testimoniis confirmantur.

Praepositio *ἀνὰ* confunditur cum *σύν*. Quemadmodum *ἐν* et *ἐν-* et *συν-* (*σύν*) saepe tam simili forma scribuntur

ut distingui nequeant, sic ἀν- et σύν et εὖ- quoque interdum iudicio magis quam oculis nobis discernenda sunt. Exempli causa maculam indicabo et simul abstergebo, quae adhuc obsidet Plutarchum in vita Fabii Cunctatoris Cap. XVI, med. Ἦν δὲ δι' αἵματος πληθός, ᾧ συνεπέφυρτο τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, οὗ πολλοῖς διάδηλος. Quantocyus reponere ἀνεπέφυρτο quod verbum in talibus unice verum esse non opus est docere.

Apud Hesychium legitur συμφῦσαι, ἀνάψαι.

Editor ad calcem: „Malim συνάψαι. Quod certo est certius.

Praeterea ἀνὰ confunditur cum ἀπὸ (ἀν' — ἀπ') quod inveteratum vitium esse potest ex scriptura unciali. Ἀναγορεύειν et ἀπαγορεύειν ipse plus semel permutata vidi in codice Thucydidis Leidensi (cf. Koen. ad Gregor. p. 494). Hic illic editiones exhibent ἀπαγγέλλειν *nuntiare* ubi verborum sententia enixe postulat ἀναγγέλλειν *renuntiare*. Apud Herodotum e. c. Lib. I, Cap. 127. Ἀστυάγης δὲ ὡς ἐπύθετο Κῦρον πρήσσοντα ταῦτα, πέμψας ἄγγελον ἐκάλεε αὐτόν. ὃ δὲ Κῦρος ἐκέλευε τὸν ἄγγελον ἀπαγγέλλειν. Numne ἀναγγέλλειν iussit nuntium?

ἀνὰ pro ἀντὶ legitur vice versa in verbis compositis ἀνατρέπειν, ἀναστρέφειν et ἀντιστρέφειν. Errores permultos in Luciano ex hac confusione natos indicavit Cobetus Var. Lect. p. 146. Luc. *pro lapsu in salutando* § 10 e. c. legendum est: καὶ ὁ Πτολεμαῖος Σελεύκῳ ἐπιστέλλων σαφῶς ἀντέστρεψε τὴν τάξιν. Nam ἀναστρέφειν simpliciter significat *vertere*, ἀντιστρέφειν, quod hic requiritur, *in contrarium vertere*.

Similiter scribae peccarunt in Xenophontis Cyropaediae

Lib. VIII, Cap. 8, 13: καὶ τοῦτο παντάπασιν ἀνέστραπται et Lib. II, Cap. 2, 5 ubi genuinam lectionem servat liber Guelferbyt. Paris.

ἀπὸ, ἐπὶ et ὑπὸ plurimis locis inter se permutata sunt. Cuius rei imprimis in causa sunt compendiola prae-positionum ἀπὸ et ὑπὸ literae ζ non valde dissimilia, unde ζ interdum pro ἀπὸ lectum est. Hinc confusio verborum ἀπαιτεῖν et ζητεῖν, ζῆν et ἀποζῆν. Cf. Xenoph. de Rep. Athen. I, 15.

Schol. in Odyss. Ξ 334 b. ἐμὲ πρὶν ἀπέπεμψε] νοητέον δὲ ὅτι ὕστερον μετὰ τὸ ἀποστρέψαι τὸν Ὀδυσσεὰ ἐκ τῆς Δωδώνης κ. τ. λ. Procul dubio legendum est ὑποστρέψαι, *post reditum* Ulyssis.

Schol. in Odyss. Ξ 521 b. παρεκέσκει ἀμοιβὰς] παρ-κεῖτο ἢ χλαῖνα ἀμοιβὰς οὔσα, ὅ ἐστιν ὑπ' ἀμοιβῆς κειμένη. Imo ἐπ' ἀμοιβῆς.

Ad v. 269 seqq. Σ.

(αὐτὰρ ἐπὴν δὴ παῖδα γενεΐσαντα ἴδῃαι
γῆμασθ' ὃ κ' ἐθέλησθαι, τεδὸν κατὰ δῶμα λιποῦσα)

Scholiastes annotasse fertur: ἴνκ μὴ ὑπὸ πατρῷου ἐξουσίας γένηται ὁ παῖς. Dederat, ut opinor: ἐπὶ πατρῷω ἐξουσίᾳ, *sub patria potestate*.

Idem compendiolum ζ = ἀπὸ parum differt a compendiis prae-positionum κατὰ et ἐκ.

Ad Odyss. Ξ, 398 scholium editur ridiculum in modum vitiatum et interpolatum.

εἰ δὲ καὶ (Lege sis κε) μὴ ἔλθῃσιν ἀναξ] εἰ δὲ μὴ ἔλθοι ὁ σὸς ἀναξ (ἦτοι ὁ Ὀδυσσεύς) ὥς ἀγορεύω τοὺς σούς δμῶας (ἦτοι δούλους) ἐπισσεύας [αὐτοῖς] (ἦτοι κε-

λεύσας) βαλλέειν ἐπὶ πέτρᾳς ἐμὲ θέλησον (ἤτοι κατακρημνίσαι) etc. Suspicio in Cod. Q. exaratum esse βαλλέειν ἀπὸ πέτρης quod natum ex κατὰ πέτρης compendiose scripto. Nam ipsa Homeri verba a Scholiasta citantur.

Permutatio ἀπὸ et ἐκ non solis scribis sed saepe etiam debetur correctiunculis eorum qui veterem linguam ad vitiosam sui temporis συνήθειαν refingere studebant. Imprimis notanda est confusio verborum ἀποβαίνειν et ἐκβαίνειν cum derivatis.

ἀπὸ interdum perperam legerunt pro παρὰ vice versa quoniam in nonnullis libris ἀπὸ per compendium scribitur: α^{π} , παρὰ: ρ^{π} . Pessime, nam in compendiosa scriptura literae suprascriptae semper fere pronuntiandae sunt post eas quae positae sunt in ipsa linea, v. c. δ^{ν} = ὄνομα, ν^{ρ} = νόμος, νόμισμα, νόημα. Prorsus idem valet de ϵ^{π} = ἐπὶ et π^{ϵ} = περί. Palmaria est emendatio Pluygersii v. c. in Xenoph. Memorab. II, 1, 22 in somnio Herculis: τὴν Κακίαν κατασκοπεῖσθαι θαμὰ ἑαυτὴν, περισκοπεῖν δὲ καὶ (vulgo ἐπισκοπεῖν) εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾷται.

Vix distinguuntur duo compendia quibus κατὰ et μετὰ designari solent.

Schol. in Odyss. Ξ 513 ἐπημοιβοί τε] ἤτοι ὡς ἀμείψασθαι τις δύναται ἢ καταλαμβάνειν εἴποτε χειμῶν εἴη κ. τ. λ. Recte unus Cod. Vindebon. habet μεταλαμβάνειν.

In Demosthenis Orat. πρὸς Φαίνιππον περὶ ἀντιδόσεως § 3 pro ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰς τὴν ἐμὴν περὶ ᾧσθαι

καθιστάναι Cobetus (in Obs. ad Hyperidis Orat. funebr. p. 41) reponendum censet μεθιστάναι. Plura exempla sub unum conspectum posuit Var. Lect. p. 281.

πρὸ et πρὸς in multis libris plane eodem modo exarata sunt. Itaque quid ubique legendum sit ex certo loquendi usu et cuiusque loci sententia definiendum est. Crebro in hac re erratum quamquam lectori qui hoc agit facillima est optio.

Schol. ad Odyss. N, 14.

(ἀλλ' ἄγε οἱ δῶμεν τρίποδα μέγαν ἢ δὲ λέβητα
ἀνδρακάς.)

Ita editur: ὁ λόγος κατ' ἄνδρα νῦν προδῶμεν, ὅστερον δὲ ἐκ τοῦ δήμου ἀναπραξώμεθα. Ecquis dubitare potest quin προσδῶμεν corrigendum sit? Est hercle aliquid inter προδοῦναι quod significat *prodere*, *omni auxilio destituere* et προσδοῦναι, *impertiri*, *dono dare*. Si plura vis exempla, multa habet Dorvillius in Charit. p. 144 seq.

Praeterea πρὸς saepe designatur sigla quadam perantiqua quam hic repraesentari non potuisse magnopere doleo. Invitus nunc lectorem relego ad tabulas Schaeferi editioni Gregor. Corinthii adiectas (Tab. II, 3). Ignorabant hanc notam recentiores librarii eamque aut omnino negligere solebant aut aliam quamlibet praepositionem suo arbitratu substituere. Quo factum ut πρὸς in ἀπὸ, ὧς, εἰς, κατὰ, in alia omnia abiret.

Non me taedebit ad hanc observationem stabiliendam hic pro parte describere venustam epistolam Alciphronis, quae inscribitur Πανόπη Εὐθυβούλῳ I, 6 (Vide Cob. Var.

Lect. p. 43). Levem et inconstantem maritum *suo* more increpat uxor dotata, οὐ μίαν τῶν ἀσχημάτων, ut ipsa ait.

Fideli arte rhetor muliebrem naturam tam feliciter imitatus est ut Gallam aliquam τῶν νῦν audire tibi videare vel Italiam non veterem Graecam. Aliquantisper audiamus ipsam.

„Tu vero oculis levis et inconstans et ad omnem voluptatem effusus, neglectis me et communibus liberis, Galene et Thessalione, Hermionensem amas inquilinam, quam malo amantium Piraeus excepit. Comissatum enim ad eam venit maritima iuventus, aliusque aliud donum affert; at illa non aspernatur et Charybdis instar haurit. Tu vero ultra piscatoris conditionem largus non maenas affers vel mullos, imo dedecori habes; sed aetate provector, tot annos coniux, liberorumque non admodum parvolorum pater, remove re riva les cupiens, reticula Milesia et Siculam vestem aurumque insuper ei mittis. Aut igitur ab ista insolentia desiste aut me scias ad patrem redituram” etc.

Sed iam satis est. Sufficiunt haecce ad id quod volo. De industria autem dedi versionem latinam Bergleri ut insigni exemplo ostenderem quam saepe eruditi editores, licet verborum sensum universe rite perspectum habeant, in tritissimis loquendi formulis tamen absurdissima quaeque librariorum σφάλματα duro stomacho concoquant. Si quis Graecitatis haud omnino ignarus, at in Alciphronis epistolis hospes, versionem Berglerianam exercitationis causa Graece redderet, errores quos editores aequo animo ferunt, sponte vitaret.

Ad omnem voluptatem effusus e. c. quis non verteret πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ἐκκεχυμένος? editores tamen cum scribis κεχυμένος.

Comissatum enim ad eam venit sine ullo dubio significat: *καμᾶζει, καμᾶζουσι γὰρ πρὸς αὐτήν*, libri MSS. et editiones *εἰς αὐτήν* quod defendit Dorvillius in Charit. p. 401 ¹⁾).

Aliusque aliud donum affert, Graece dicitur: *καὶ ἄλλος ἄλλο δῶρον προσφέρει*, codices *ἀποφέρει*. Editoribus nil suboluit.

Paullo infra: *Siculam vestem, aurumque insuper ei mittis*. Graeca haec magis sunt quam Latina: *καὶ χρυσίον ἐπ' αὐτῇ πέμπεις* sive *προσπέμπεις* quod praestat. Editur *εἰσπέμπεις*.

Inter compendia quibus designantur *παρὰ* et *περὶ* discrimen est perexiguum (*πϚ = παρὰ*, *πϛ = περὶ*). Nempe in compendio *παρὰ* litera *π* sibi suprascriptam habet figuram quae valet *αρ*. Eadem, licet paullulum immutata, facile agnoscitur in compendio *γὰρ* (Vid. Cap. VII). Alterum compendium nihil aliud est quam *π* cum *ε* formae antiquioris. Hoc a scribis intelligebatur, illud non item. Hinc factum ut multo frequentius invenias *περὶ* pro *παρὰ* quam *παρὰ* pro *περὶ* positum. Et quidem locis complusculis pro *περὶ* certa medela reponere *παρὰ* tantum non cuiusvis est; in contrario errore indagando vero maxima cautione opus est, ubi vel eruditissimum quemque subinde videas deficere.

In Schol. ad Od. N, 142, nemo non primo obtutu videt legendum esse: *τάχα δ' ὅτι καὶ παραπεμφθῆναι*

¹⁾ Iniuria, nam loci quos ex Aristophane et Lysia affert aut diversae naturae sunt aut aequae corrupti.

αὐτὸν ὑπ' ἄλλων οὐχ ὑπ' ἐκείνων ἔδει. Editur tamen: περιπεμφθῆναι.

Paullo infra ad v. 215: ἀλλ' ἄγε δὴ τὰ χρήματ' ἀριθμήσω] οὐχ ὥς μικρολόγος, ἀλλ' ἐκ τούτου τεκμαιρόμενος εἰ καὶ περὶ τὴν ἀγωγὴν τῆς πατρίδος ἠδίκησαν αὐτόν. Tu mecum corrige παρὰ τὴν ἀγωγὴν.

Aristoph. Ran. v. 1068 cum Piersono ad Moer. pag. 416. ex Cod. Vatic. recipiendum est:

κἄν ταῦτα λέγων ἐξαπατήσῃ, περὶ τοὺς ἰχθῦς ἀνέκυψεν.

Idem habet Scholiastes, qui laudat Eupolidem. Vulgatam lectionem tuetur Dobraeus.

In Platonis *Symposio* p. 221 B. Socrates depingitur in pugna apud Potidaeam ἡρέμῃ παρὰ σκοπῶν καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς πολεμίους." Temere Astius adstipulante Hermanno: περισκοπῶν; quos merito non secutus est Stallbaumius.

Praeterea παρὰ et περὶ, πρὸ et πρὸς invicem permutantur (cum ἀπὸ et ἐπὶ vide supra). Quod tamen aliquanto rarius reperias.

Exemplo sit locus in Xenoph. *Memorab.* I, § 22. ὁρῶ δὲ καὶ τοὺς εἰς Φιλοποσίαν παρὰ χθέντας (Codd. προαχθέντας) κ. τ. λ. ubi manum scriptoris restituit Cobetus (Nov. Lect. p. 685). Idem eadem opera monet de Demosth. Prooem. pag. 1458 Steph. ubi confusa videbis προάγειν, incitare et παράγειν in fraudem inducere. ὑπὸ et ὑπὲρ commutata sunt, ut passim, in Eurip. Hec. v. 665.

καὶ μὴν περῶσα τυγχάνει δόμων ὑπὲρ
ἥδε.

ubi Codices nonnulli exhibent ἀπὸ et ὑπὸ.

Menda ex hac confusione nata, quoniam praepositiones $\upsilon\pi\delta$ et $\upsilon\pi\epsilon\rho$ nihil prorsus inter se habent commune, plerisque locis correcta sunt. Interdum vero nimia corrigendi sedulitate pro vitio habitum quod non erat. Valet hoc de coniectura Dobraei, quam numquam ipse edidisset, in Eurip. Herc. fur. v. 296 pro

$\eta\chi\epsilon\iota\nu\ \nu\omicron\mu\acute{\iota}\zeta\epsilon\iota\varsigma\ \pi\alpha\iota\delta\alpha\ \sigma\delta\nu\ \gamma\alpha\acute{\iota}\alpha\varsigma\ \upsilon\pi\delta\ ;$

i. e. num tu putas filium tuum ab inferis adscensurum esse, $\upsilon\pi\epsilon\rho$, legentis. Quid vero iam inde ab Homero in talibus usitatius quam $\upsilon\pi\delta$? Cf. Iliad. Lib. XXI, 56:

$\eta\ \mu\acute{\alpha}\lambda\alpha\ \delta\eta\ \tau\rho\acute{\omega}\epsilon\varsigma\ \mu\epsilon\gamma\alpha\lambda\acute{\eta}\tau\omicron\rho\epsilon\varsigma\ \omicron\upsilon\sigma\pi\epsilon\rho\ \epsilon\pi\epsilon\phi\nu\omicron\nu\ \alpha\upsilon\tau\iota\varsigma\ \alpha\nu\alpha\sigma\tau\acute{\eta}\sigma\omicron\nu\tau\alpha\iota\ \upsilon\pi\delta\ \zeta\acute{o}\phi\rho\upsilon\ \eta\epsilon\rho\acute{o}\epsilon\nu\tau\omicron\varsigma.$

$\delta\iota\acute{\alpha}$ ($\delta\iota'$) saepenumero aut male pedem intulit aut exidit tam ante quam post α et δ . Quod nemo mirabitur qui meminerit hasce literas inexercitatis oculis $\alpha\iota$ et $\delta\iota$ similes videri. In Longi Pastoralibus pag. 153 Courrierus perperam edidit $\epsilon\pi\iota\theta\acute{\epsilon}\sigma\theta\alpha\iota\ \delta\iota\acute{\epsilon}\gamma\nu\omega\ \tau\tilde{\omega}\ \Delta\acute{\alpha}\phi\nu\iota\delta\iota$. Recte viri docti praepositionem delerunt. Eadem de causa saepius confuderunt $\acute{\alpha}\rho\pi\acute{\alpha}\zeta\epsilon\iota\nu$ et $\delta\iota\alpha\rho\pi\acute{\alpha}\zeta\epsilon\iota\nu$, $\acute{\alpha}\pi\epsilon\iota\lambda\epsilon\iota\sigma\theta\alpha\iota$ (quod *per se* vitiosum est nam Graeci $\acute{\alpha}\pi\epsilon\iota\lambda\epsilon\iota\nu$ dicebant) et $\delta\iota\alpha\pi\epsilon\iota\lambda\epsilon\iota\sigma\theta\alpha\iota$ etc.

In quorundam Codicum scriptura $\delta\iota'$ (aeque ac $\delta\eta$ et $\delta\rho$ de quibus videndus est Bastius ad Greg. p. 711, Tab. VII, 14) vix distinguitur ab $\acute{\epsilon}\xi$. Non perspectam habebant veteres critici mendorum, quae inde fluxerunt, originem, itaque apud Casaubonum, Bentleium, Porsonum, Dobraeum vix invenias idonea emendationum exempla. Quod illi reliquerunt perfecit Cobetus, qui ex hoc

uno fonte quam plurimas (in Luciano potissimum) duxit correctiones evidentes. Unam hic apponam, reliquas vide apud ipsum. In oratione Lysiae κατὰ Διογείτονος § 14 legitur: ἐν γὰρ τῇ διοικίσει, ὅτ' ἐκ Κολλυτοῦ διωκίξετο εἰς τὴν Φαίδρου οἰκίαν. Cobetus in sua editione ἐξοικίσει et ἐξωκίξετο, restituit. Nam aliud est διοικί-ζειν, aliud, quod hic procul dubio requiritur, ἐξοικίζεσθαι, *migrare*.

De εἰς et ἐκ vide Cap. III. Vitium est ex scriptura unciali.

Omnium facillime commutantur εἰς et ὡς quorum discrimen interdum perexiguum est. Nota tamen ὡς non-nisi de personis usurpari.

CAPUT SEPTIMUM.

Reliquum est ut agamus de insignioribus nonnullis tum singularum syllabarum tum integrarum vocum compendiis. De insignioribus, inquam, nam totam hanc inexhaustam materiam post intentissimas Bastii curas retrac-
tare non iuvenis est sed eius qui ipse multos Codices suis oculis usurpaverit assiduaque lectione cum totius Graecitatis scriptoribus intimam contraxerit notitiam et familiaritatem. Accedit quod plurimae observationes luculenter exhiberi nequeunt nisi variis additis figuris. Quae cum ita sint, quam vellem aliquando mihi daretur ex optimis libris MSS., qui in Europae Bibliothecis asser-
vantur, ea omnia comportare quae ad Graecam palaeographiam rite perficiendam requiruntur. Quod, licet merito habeatur res quantivis molis et negotii, quid non bono animo suscipiendum, quid non fortiter audendum, ubi re experti novimus iuniores, adesse qui pericula iuvenilia pro summa sua benivolentia et doctrinae copia salu-

berrimis consiliis sustentare et possunt et volunt? — Sed, ne longus abeam, videamus quaedam de compendiis. Et quidem primo loco de compendiis *terminationum*, deinde de notis quibusdam quae valent *integras particulas*, tum de *signis grammaticorum*, denique de abbreviandi licentia in *nominibus propriis*.

Antiquissimum est compendium N *finalis* expressum per lineolam literae paenultimae suprascriptam. Eodem modo interdum significatur α tam in mediis quam in extremis vocabulis. (Quae litera in recentioribus libris compendium habet $\pm$.) Varias inde harum literarum omissiones et confusiones. Cumque nomina propria quoque a librariis indicari soleant linea superimposita, in haec potissimum α et ν perperam irrepserunt.

Quod antea in Euripidis *Alcestidis* v. 117 edebatur:

HP. τόλμα προτεῖναι χεῖρα καὶ θιγεῖν ξένης.

AA. καὶ δὴ προτείνω Γοργόν' ὥς καρατόμῳ.

omni sensu vacat. Salutem loco depravato dextre attulit vir quidam doctus, familiaris Badhami, ex *καρτομῶ* eruens *καρτομῶν*. Probabile est tenuissimam compendii lineolam cum accentu circumflexo coaluisse.

Narrat Valkenaerius in Schedis viris doctis alicubi suaviter imposuisse $\tilde{\epsilon}\Pi\tau\omega$. Exsculpebant illi ἐπὶ τῷ sed verum erat ἐν πίθῳ.

Idem observat. Eurip. *Phoen.* v. 584 pro Ἀδρασσε libros complures exhibere Ἀνδρασσε. Sic Κράνθις appellatur cui nomen erat Κράθις et Ἀγαθαρχίδας dux Corinthius male abiit in Ἀγανθαρχίδας. Vide praeterea varias lectiones, quas comportavit Bekkerus ad

Demosth. Orat. κατὰ Νεαίρας § 36. πολυτελής ἦν, οἱ Μεγαρήες δ' ἀνελεύθεροι καὶ μικρολόγοι. Optimi codices alii: μὲν γὰρ δ' ἀνελεύθεροι (in margine posito μεγαρήεις), alii μὲν γὰρ ἦσαν ἐλεύθεροι, alii denique μὲν γὰρ μεγαρήεις ἀνελεύθεροι. Iam animadvertat aliquis quantillus error quantas turbas dederit.

Strictim nunc attingam reliquas terminationum notas quarum nonnullae a recentioribus etiam in mediis vocibus usurpantur.

αι est uncinus antecedenti literae additus (ς) in hunc fere modum: ϝ = καί, γίνεϝ = γί(γ)νεται.

αις = ,, e. c. στήλ' = στήλαις. Facillime haec terminatio pronuntiationis vitio exaratur: , vel ; quae notae valent ες.

αν = Ϛ vel ϛ e. c. λεί⁶ = λείαν.

ας = ϣ e. c. λεί^υ = λείας.

Recte Bastius „perpetua syllabarum αν et ας commutatio non tam oritur ex similitudine compendiorum quam ex scribarum et lectorum ignorantia quorum in animis ambarum notarum clarae notiones non informatae essent.”

αρ = Ϟ e. c. κ^τερεῖ = καρτερεῖ. Idem compendium forma paullulum immutata cum γ connexum significat γάρ.

ει = ϟ, ευ = Ϡ, (in vetustioribus libris ϡ) ου = •Ϛ vel Ϝ, saepe ridicule permiscuntur. In Eurip. *Med.* v. 512 οὐ Φεύξομαι γε γαῖαν ἐκβεβλημένη ex libris afferunt pro εἶ. In Schol. ad Odyss. Ξ v. 162 editur: πῶς γὰρ ἦδει εἰ καὶ ἐκ Δωδώνης ὑποστρέφων οὐ πλοῖσει ubi verum esse ostendimus: εὐπλόσει. In Plutarchi *Reg. et Imperat. Aegyptiῶν βασιλέων ἔθος* miror edi-

toribus imponere potuisse codicum lectionem: "Οτι, καὶ βασιλεύς τι προστάξῃ κρίναι τῶν μὴ δικαίων, οὐ κρινούσιν. Ubi prorsus necessarium esse ὅτι εὔ κρινούσι vel coecus videat.

ειν = // e. c. φαίν // = φαίνειν, εἰπ ἧ = εἰπεῖν.

ην = ^ e. c. τ ^ = τήν.

ιν = λ e. c. στάσ λ = στάσιν.

Non tam compendiorum similitudine quam vitiosa sequiorum pronuntiatione ειν, ην, ιν facile commutantur.

εις = ss e. c. τύπτ^{ss} = τύπτεις.

ης = s e. c. μεγαρ^s = μεγαρής.

ις = z e. c. διήγησ^z = διήγησις.

Haec quoque soni affinitate permiscuntur. In substantivis in εὐς exeuntibus forma nominativi pluralis apud veteres Atticos est ῆς; libri fere omnes conspirant in εῖς more sequiorum.

εν = L vel < e. c. δῆθ < = δῆθεν. Haud raro occurrit confusio cum ας = ∪ (Cf. Obs. Bastii ad Gregor. pag. 143).

ος = o *suprascriptum* (quo eodem compendio librarii nonnulli utuntur pro ον) vel ε e. c. αὐτ^o = αὐτὸς, ὄρκε = ὄρκος.

ον = \ e. c. δέ \ = δέον. Saepe accentus *gravis* compendio simillimus ultimam syllabam ον absorpsit ut v. c. δέ legerint pro δέον. Contrario errore μὲν interdum habuerunt pro μόνον. Apud Athen. Lib. II, pag. 67 f. Casaubonus pro δξὺ γὰρ evidenter restituit δξύγαρον. — De μόνον et μὲν operae pretium est conferre Aeschin. in Timarch. § 36 et 77.

οις = ς e. c. τ ς ἐχθρ ς = τοῖς ἐχθροῖς.

ους = γ , quod compendium non tantum suprascribitur sed saepe etiam ascribitur e. c. $\delta\rho\gamma = \delta\rho\upsilon\varsigma$.

ουν = ζ , compendium simillimum literae ρ ideoque saepe pro ρ habitum e. c. $\eta\gamma\zeta = \eta\gamma\upsilon\nu$.

ων = $\wedge$ vel $\cap$ et cum accentu: χ e. c. $\acute{\alpha}\nu\theta\rho\acute{\omega}\pi\wedge = \acute{\alpha}\nu\theta\rho\acute{\omega}\pi\omega\nu$, $\pi\alpha\rho\chi = \pi\alpha\rho\acute{\omega}\nu$.

ως = $\cup$ vel si in lineam immittitur ς e. c. $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\acute{\epsilon}\cup = \beta\alpha\sigma\iota\lambda\acute{\epsilon}\omega\varsigma$, $\varsigma\tau\epsilon = \acute{\omega}\sigma\tau\epsilon$.

Valde salubre et frugiferum est haec omnia et alia nonnulla, quae typis repraesentari non possunt ¹⁾, ex ipsis libris diligenter observasse, singularumque notarum certas imagines animo firmiter infixas tenere. Sed is demum clare discernet, qui probe cognita habet Graecitatis naturam et usum. Rudis enim et imperitus homo in compendiosa scriptura vel exercitatissimis oculis caecutiet; Graece doctus, licet in aliquo libro compendia omnino evanuisent, lacunas tamen, ut in lingua vernacula, haud difficulter de suo suppleret.

Transeo ad usitatioris particulas.

Saepeissime confunduntur η , $\kappa\alpha\lambda$, $\acute{\omega}\varsigma$. Quod sponte sequitur ex iis quae diximus de compendiis $\alpha\iota$ et $\omega\varsigma$. Sic Schol. in Od. Ξ v. 230 solemniter editur: $\kappa\alpha\lambda$ $\Theta\omicron\upsilon\kappa\upsilon\delta\iota\delta\eta\varsigma$ $\Phi\eta\sigma\iota$; tu lege $\acute{\omega}\varsigma$ Θ . Φ .

In Athen. Lib. XIII, p. 592 f. iam supra monuimus de dittographia (Vide Cap. I) ab editoribus non animadverta.

¹⁾ E. c. compendia vocum exeuntium in $-\tau\eta\tau\omicron\varsigma$, $-\tau\eta\tau\iota$, $-\tau\eta\tau\alpha$ etc. ($\tau\alpha\tau\omicron\varsigma$) $-\tau\iota\kappa\acute{\omicron}\varsigma$, $-\tau\acute{\eta}\rho\iota\nu$, alia.

Δὲ scribi solet $\dot{\varsigma}$ vel $\dot{\cdot}$. Inde confunditur cum nota quae valet $\epsilon\sigma\tau\dot{\iota}$ ($\tau\dot{\cdot}$) et cum interrogationis signo $\dot{\cdot}$.

In prima epistola Aristaei ante Dorvillium edebatur: Ἐνδεδυμένη μὲν εὐπροσωποτάτη δὲ, ἐκδῦσα δὲ ὅλη πρόσωπον φαίνεται. Recte ille: εὐπροσωποτάτη $\epsilon\sigma\tau\dot{\iota}$ ν.

Liban. Vol. IV, p. 811 Reiskius festinanter edidit, ut solet: διὰ ταύτην οὖν, Φησὶ, νόμον εὖ ἔχοντα λύσομεν δὲ καὶ μάλα δικαίως. Acute Bastius: λύσομεν; καὶ μάλα δικαίως.

Ἔσσι = $\mathcal{X}$ vel $\mathcal{X}$, εἰσὶ = $\mathcal{X}$.

$\tau\epsilon$ = $\div$. Confunditur cum $\tau\dot{\iota}$ quod significatur litera τ suprascripta cum duobus punctis. Utraque lectio circumfertur in Plat. *Euthydemo* pag. 290, E: σμικρῶ $\tau\epsilon$ ὑποδεστέρα et σμικρῶ $\tau\dot{\iota}$.

De compendia $\gamma\acute{\alpha}\rho$ monuimus in $\alpha\rho$.

$\acute{\alpha}\rho\alpha$ et $\acute{\alpha}\rho\alpha$, quae ubique solo iudicio distinguenda sunt, depinguntur in hunc modum: $\mathcal{C}$. Idem est signum tachygraphicum quod comparet in praepositione $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ (vide Cap. VI). Saepe non intellectum negligitur.

$\delta\mu\sigma\tilde{\upsilon}$ = $\mathcal{X}$ vel omissa lineola obliqua: $\mathcal{X}$. Frequenter excidit.

$\delta\tau\dot{\iota}$ saepe exaratum est δ^{τ} . Quoniam prorsus eodem modo scribitur $\tau\delta$, sexcenties hae particulae invicem permutantur.

Proprium sibi compendium praeterea habet $\delta\tau\dot{\iota}$ nempe $\mathcal{X}$. Quae nota, si hamulus deest, non potest distingui a compendio $\epsilon\sigma\tau\dot{\iota}$.

Peculiaribus quibusdam abbreviationibus utuntur grammatici et scholiastae, quae frequentissime occurrunt in notis marginalibus. Notissima fere sunt haecce:

ἔχουν Ψ , Υ , δηλονότι δηλ, σημειοῦ, σημειώσαι, σημειωτέον Θ , γράφεται, γραπτέον Φ , γί(γ)νεται Γ χ , τινές $\tau\chi$ (γίγνεται et τινές crebro permutantur cf. Piers. ad Moer. p. 343) φασὶ Φ vel $\bar{\Phi}$. ῥητέον $\beta\eta$ ἀπορία $\xi\psi$, λύσις χ , παροιμία παρ, γνώμη, γνωμικὸν $\gamma\nu^m$ vel $\Gamma\nu$.

Praetereo vulgo apud grammaticos una tantum vel duabus literis indicantur *casuum* nomina ut $\Gamma^e = \gamma\epsilon\nu\iota\kappa\eta$ quod compendium ipse exercitationis causa codices Leidenses legens, nonnumquam perperam habui pro $\gamma\epsilon$. Neque ego solus ita erravi sed plane eodem modo saepiuscule lapsi sunt editores Schol. in Homeri Il. et Od.

Idem valet de verborum *temporibus*: π^e e. c. = παθητικὸς, α^o vel $\ominus$ = ἀόριστος, et universe de omnibus vocabulis quae pertinent ad grammaticam scientiam.

α^r e. c. vel α^{r^T} = ἀττικὸς, ἀττικῶς.

π^e = περισπώμενον,

ω^{Longum} = αὐθυποτακτὸν etc. Longum est omnia, quae huc faciunt ordine recensere neque valde necessarium, utpote in quibus verborum contextus attentum lectorem sponte ducat ad verum.

Hoc unum cavendum ne, si idem compendium bis deinceps exaratum videas, idcirco cogites de dittographia. Ita enim scribae significare solent *pluralem numerum*.

$\pi^e \pi^e$ e. c. valet περισπώμενα,

$\kappa^e \kappa^e$ κέφαλαια

$\beta^v \beta^v$ ($\beta\beta$) βιβλία. etc.

Iam admodum pauca addam de *nominibus propriis* et sic (quod multa me admonent ut faciam) libello meo ἐπιθήσω τὴν κορωνίδα.

Nomina principum in quocunque genere virorum, poetarum, philosophorum, grammaticorum, prioribus tantum literis indicantur. Inde fit ut pro δ Δημοσθένης subinde scripserint δ δῆμος, pro Ξ νοφῶν ξ ένος pro δ Σοφοκλῆς, δ σοφός. Contrario errore qui in aliqua arte principatum tenet (α ριστος) a librariis appellatur Ἀριστοτέλης. De Apollonio diximus Capite V. Eodem compendio quod significat ἥλιος, Ἀπόλλων, Ἀπολλώνιος, utuntur pro Ἡλίδωρος, Ἡλιόπολις etc. Caeterum ridiculi errores omne genus quibus haec abbreviandi licentia ansam dedit, cum saepissime error errorem trahat pristinaeque scripturae nec vola nec vestigium relinquatur, ex certis quibusdam regulis palaeographicis indagari neutiquam possunt: multo magis emendandi sunt ex accurata scriptorum, temporum, rerum quae tractantur, notitia. Quae artis criticae non tantum (ut palaeographia) tutissimum est praesidium et adiumentum sed principium et fons.

Quicumque igitur in veterum librorum emendatione cum fructu versari volet is ante omnia diu et multum apud animum suum deliberet: Ἐὰν γὰρ γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;

INDEX PALAEOGRAPHICUS.

A. MALE DISTINGUUNTUR VOCABULA.

Exempla: 15 seqq. 30 seq. etc.

B. BIS DESCRIBUNTUR QUAE SEMEL, SEMEL QUAE BIS SCRIPTA ERANT.

Exempla: 20 seqq. etc.

C. ORIUNTUR ERRORES PERMULTI EX VITIOSA SEQUIORUM PRONUNTIATIONE.

Exempla: 18, 25 seqq. 51, 63 etc.

D. CONFUNDUNTUR LITERAE UNCIALES DUCTU NON VALDE DIS-SIMILES.

A, Δ, Λ, 37—40.

ΑΑ, ΛΑ, ΛΛ, Μ, 40 seq.

Γ et Digamma Aeolicum, 41 seq.

Γ, Ι, Τ, Π, ΤΙ. ΙΤ, Ρ, Τ, 42—47.

Ε, (Ϟ) Θ, Ο, Σ, (Ϛ), 47—51.

Ζ, Τ, Ξ, 51 seq.

Η, Κ, Ν, Π, ΤΙ, ΙΤ, 52—56.

Κ, ΙΣ, (ΙϚ), Σ, 56 seq.

Φ, (+) Τ, Χ, Ψ, 57 seq.

Φ, Τ, 58.

E. FACILLIME IMPERITI LECTORES LABUNTUR IN SCRIPTURA MINUSCULA.

Imprimis permutantur:

α, αι, αυ, 60 seq.	λ, λ, 65.
α, ω, 61.	ξ, ζ, ibidem.
α, ει, ευ, 61 seq.	ξ, τρ, τι, 65 seq.
β, θ, 62.	ρ saepe simplex occurrit pro duplici, vice versa, 38.
β, υ, (α, η, κ, α, ω), 63.	ρ, ο, 66.
γ, ν, ibidem.	τρ, ρ, ibidem.
γ, ρ, ρι, ibidem.	φ, τρ, ibidem.
δ, δι, 63 seq.	σ haud raro negligitur, 67.
δ, ο, 64.	φ, ψ, ibidem.
η, κ, ibidem.	φ, φρ, φθ, 67 seq.
ι saepe negligitur, 64 seq.	
λ saepe simplex occurrit pro duplici, vice versa, 38.	

F. VARIOS ERRORES PARIUNT ANTIQUISSIMAE QUAEDAM ABBREVIATIONES IN OMNIBUS LIBRIS MANUSCRIPTIS FREQUENTES.

In universum, 69 seq.

θεός, 70 seq.

ἄνθρωπος, 71 seqq.

κύριος, 73.

ἰδός, 73 seq.

πατήρ, μήτηρ, 74.

οὐρανός, 74 seqq.

χρόνος, χριστός, χρυσός, χρυσόστομος, 76.

Ἀπόλλων, ἥλιος, χρυσός, 77.

G. SAEPISSIME COMMUTANTUR NOTAE PRAEPOSITIONUM.

Imprimis:

ἀνὰ, σὺν, 78.

ἀνὰ, ἀπὸ, 79.

ἀνὰ, ἀντὶ, 79 seq.

ἀπὸ, ἐπὶ, ὑπὸ, 80.

ἀπὸ, ζ, ibidem.

ἀπὸ, κατὰ, ἐκ, 80 seq.

ἀπὸ, παρὰ, 81.

ἐπὶ, περὶ, ibidem.

κατὰ, μετὰ, 81 seq.

πρὸ, πρὸς, 82.

πρὸς, ἀπὸ, ὡς, εἰς, κατὰ,
82 seq.

παρὰ, περὶ, 84 seq.

παρὰ, περὶ, πρὸ, πρὸς, 85.

ὑπὸ, ὑπὲρ, 86.

διὰ, male additum aut omis-
sum, 86.

διὰ, ἐξ, 86 seq.

εἰς, ἐκ, 87.

H. PERPERAM LEGUNTUR AUT OMITTUNTUR COMPENDIA.

Compendia terminationum, 89—92.*Compendia particularum*, 92 seq.*Signa grammaticorum*, 94.*Abbreviandi licentia in nominibus propriis*, 94 seq.

INDEX SCRIPTORUM

QUORUM LOCI TRACTANTUR.

<i>Aeschines</i> , 91.	<i>Clemens Alexandrinus</i> , 51.
<i>Aeschylus</i> , 18, 38, 44, 45, 56, 72, 75, 76.	<i>Demosthenes</i> , 37, 81, 85, 90.
<i>Alexander Aetolus</i> , 15.	<i>Dicaearchus</i> , 58.
<i>Alciphron</i> , 82 seqq.	<i>Dinarchus</i> , 49.
<i>Anaxandrides</i> , 16.	<i>Dio Cassius</i> , 38.
<i>Anaxilaus</i> , 19.	<i>Dio Chrysostomus</i> , 43.
<i>Anecdota</i> , (<i>Bekkeri</i> 44, 77.	<i>Diodorus</i> , 88.
<i>Apollonius Dyscolus</i> , 63, 64, 73.	<i>Dionysius Halicarnassensis</i> , 50, 57.
<i>Apollonius ὁ περὶ ἑορτῶν γεγραμμένος</i> , 77.	<i>Etymologicum Magnum</i> , 47.
<i>Aristaenetes</i> , 93.	<i>Euripides</i> , 39, 45, 46, 48, 55, 57, 74, 85, 86, 89, 90.
<i>Aristophanes</i> , 28, 34, 46, 52, 53, 54, 62, 63, 85.	<i>Eustathius</i> , 77.
<i>Athenaeus</i> , 15, 16, 19, 22, 23, 40, 41, 47, 48, 49, 54, 55, 56, 58, 71, 72, 73, 91, 92.	<i>Foedus Novum</i> , 21, 54, 70.
<i>Bion</i> , 51.	<i>Harpocration</i> , 66.
<i>Callimachus</i> , 27, 28.	<i>Hegesippus</i> , 47.
<i>Chariton</i> , 26.	<i>Hermias</i> , 54.
	<i>Herodotus</i> , 23, 24, 29, 34, 62, 74, 79.
	<i>Hesychius</i> , 41, 46, 47, 48, 52, 61, 63, 64, 67, 74, 79.
	<i>Hyperides</i> , 54, 64.

<i>Homerus</i> , 33, 42, 61.	<i>Polybius</i> , 22.
<i>Isocrates</i> , 51, 57, 66.	<i>Scholia in Odysseam</i> , 18, 22,
<i>Joannes Malalas</i> , 17.	22, 30, 31, 34, 38, 43,
<i>Libanius</i> , 15, 60, 93.	65, 67, 80, 81, 82, 84,
<i>Longus</i> , 86.	85, 90, 92.
<i>Lucianus</i> , 48, 56, 62, 73, 79.	<i>Scholia Veneta in Iliadem</i> , 62, 64.
<i>Lucretius</i> , 23.	<i>Sophocles</i> , 40, 42.
<i>Lycurgus</i> , 67.	<i>Stobaeus</i> , 57, 70.
<i>Lysias</i> , 22, 87.	<i>Strabo</i> , 61.
<i>Maccabaeorum libri</i> , 65.	<i>Suidas</i> , 60.
<i>Menander</i> , 44, 71.	<i>Theophrastus</i> , 40, 41.
<i>Pausanias</i> , 45.	<i>Thucydides</i> , 19, 28, 29, 30,
<i>Philemon</i> , 42.	31, 34, 49, 50, 64.
<i>Philyllius</i> , 55.	<i>Titus Livius</i> , 20.
<i>Photius</i> , 40, 77.	<i>Xenophon</i> , 47, 57, 66, 72, 80,
<i>Plato</i> , 29, 53, 55, 60, 76, 85, 93.	81, 85.
<i>Plutarchus</i> , 14, 40, 44, 48,	
79, 90.	